Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași

Facultatea de Filosofie și Științe Social-Politice

Departamentul de Sociologie, Asistență Socială și Resurse Umane

Lucrare de licență

Specializarea

Sociologie

Practica tatuării din trecut până în prezent. Simbolism și semnificații

Coordonator științific
Absolvent

Prof. Univ. Dr. Nicu Gavriluță
Mărgineanu Patricia

Sesiunea iulie 2025

Cuprins

Tabel de Figuri.....4

INTRODUCERE.....7

1 CAPITOLUL I: ISTORICUL ȘI SEMNIFICAȚIA TATUAJELOR.....9

1.1 Proveniența cuvântului tatuaj.....9

1.2 Primele dovezi.....9

1.3 Tatuajele în diverse contexte și categorii de persoane.....14

1.3.1 Tatuajele în context religios, spiritual, cu rol protector.....14

1.3.2 Tatuajele în cadrul actelor de inițiere.....16

1.3.3 Tatuajele ca formă de pedeapsă, control, stigmatizare și dezumanizare.....18

1.3.4 Tatuajele ca semn de apartenență și identitate.....21

1.3.5 Tatuajele ca mod de exprimare a convingerilor și valorilor..25

1.3.6 Tatuajele în context cinematografic.....26

1.4 Abordarea teoretică.....27

1.4.1 Interacționismul simbolic.....27

1.4.2 Teoria identității sociale.....27

1.4.3 Teoria stigmatizării.....28

1.4.4 Teoria atașamentului....28
2 CAPITOLUL II: METODOLOGIA CERCETĂRII....29
2.1 Obiectivele cercetării:....29
2.2 Tipul cercetării....29
2.3 Metodele de cercetare....29
2.4 Eșantionul / grupul țintă....29
2.5 Etica cercetării....30
2.6 Limite ale cercetării....30
3 CAPITOLUL III: ANALIZA ȘI INTERPRETAREA DATELOR....31
3.1 Tabelul 1. Răspunsurile subiecților....31
3.2 Atribuirea semnificațiilor....53
3.2.1 Tatuajele cu rol afectiv....53
3.2.2 Legătura cu Divinitatea....57
3.2.3 Simboluri frecvent utilizate....57
3.3 Procesul și colaborarea cu clientul....58
3.4 Tatuajele color....59
3.5 Categorii de persoane tatuate....59
3.6 Etica profesională și regulamente....60
3.7 Tatuajele ca formă de camuflare a cicatricilor și semnelor din naștere....61
3.8 Regretul și scoaterea unui tatuaj....62
3.9 Tatuajul ca practică recurentă. Dependența....64
3.10 Percepția societății asupra tatuajelor....64
CAPITOLUL IV: CONCLUZIILE CERCETĂRII....65
4 Bibliografia....66
5 Anexa....69

Tabel de Figuri

Figura 1.1 Otzi-Omul ghețurilor.....9
Figura 1.2 Tatuaj pe mumie (a).....10
Figura 1.3 Figurină egipteană.....10
Figura 1.4 Tatuaj pe mumie (b).....10
Figura 1.5 Tatuaj din cultura Polineziană.....12
Figura 1.6 Tatuaj de identificare numerică aplicat de naziști prizonierilor din lagărele de concentrare.....20
Figura 3.1 Tatuaj subiect 1.....30
Figura 3.2 Tatuaj subiect 1 (a).....31
Figura 3.3 Tatuaj subiect 2.....31
Figura 3.4 Tatuaj subiect 2 (a).....32
Figura 3.5 Tatuaj subiect 3.....32
Figura 3.6 Tatuaj subiect 4.....32
Figura 3.7 Tatuaj subiect 4 (a).....33
Figura 3.8 Tatuaj subiect 5.....33
Figura 3.9 Tatuaj subiect 5 (a).....33
Figura 3.10 Tatuaj subiect 6.....34

Figura 3.11 Tatuaj subiect 6 (a).....34
Figura 3.12 Tatuaj subiect 6 (b).....34
Figura 3.13 Tatuaj subiect 7.....35
Figura 3.14 Tatuaj subiect 8.....35
Figura 3.15 Tatuaj subiect 9.....36
Figura 3.16 Tatuaj subiect 10.....36
Figura 3.17 Tatuaj subiect 11.....37
Figura 3.18 Tatuaj subiect 11 (a).....37
Figura 3.19 Tatuaj subiect 11 (b).....38
Figura 3.20 Tatuaj subiect 11 (c).....38
Figura 3.21 Tatuaj subiect 11 (d).....39
Figura 3.22 Tatuaj subiect 12.....39
Figura 3.23 Tatuaj subiect 13.....39
Figura 3.24 Tatuaj subiect 13 (a).....40
Figura 3.25 Tatuaj subiect 13 (b).....40
Figura 3.26 Tatuaj subiect 13 (c).....40
Figura 3.27 Tatuaj subiect 14.....41
Figura 3.28 Tatuaj subiect 15.....41
Figura 3.29 Tatuaj subiect 16.....41
Figura 3.30 Tatuaj subiect 17.....42
Figura 3.31 Tatuaj subiect 18.....42
Figura 3.32 Tatuaj subiect 19.....42
Figura 3.33 Tatuaj subiect 19 (a).....43
Figura 3. Tatuaj subiect 19 (b).....44
Figura 3.35 Tatuaj subiect 19 (c).....44
Figura 3.36 Tatuaj subiect 19 (d).....45
Figura 3.37 Tatuaj subiect 19 (e).....45
Figura 3.38 Tatuaj subiect 20.....46
Figura 3.39 Tatuaj subiect 21.....46
Figura 3.40 Tatuaj subiect 22.....47
Figura 3.41 Tatuaj subiect 22 (a).....47
Figura 3.42 Tatuaj subiect 22 (b).....47
Figura 3.43 Tatuaj subiect 23.....48

Figura 3.47 Tatuaj subiect 25.....48
Figura 3.44 Tatuaj subiect 23 (a).....48
Figura 3.45 Tatuaj subiect 24.....49
Figura 3.46 Tatuaj subiect 24 (a).....49
Figura 3.47 Tatuaj subiect 25.....50
Figura 3.48 Tatuaj subiect 26.....50
Figura 3.49 Tatuaj subiect 27.....50
Figura 3.50 Tatuaj subiect 27 (a).....51
Figura 3.51 Tatuaj subiect 27 (b).....51
Figura 3.52 Distribuția răspunsurilor privind regretul legat de tatuaje62

INTRODUCERE

„Tatuajele... sunt poveștile din inima ta, scrise pe piele.”

-Charles De Lint

Tatuajele. Un subiect atât de controversat, dar totodată atât de profund și neexplorat. Această practică corporală a fost prezentă în toate timpurile și culturile, în cele mai diverse contexte și categorii de persoane, purtând însemne ale credinței, iubirii, loialității, prieteniei, apartenenței la un grup, rol de protecție până la umilința, marginalizare, subjugare și dezumanizare. Motivația alegerii temei este tocmai acest contrast uluitor. Cum e posibil că tatuajul să se afle în contexte atât de diverse? Ba mai mult, practica tatuării nu a stagnat niciodată, devenind un adevărat fenomen în prezent, motivele principale fiind accesul larg la acest serviciu, respectarea normelor de igienă, diminuarea stigmatizării, influențe sociale, culturale, tendințe etc. Este uimitor câte persoane tatuate putem observa mergând pe stradă. Iar odată cu alegerea temei de licență, îi observ mereu și nu pot să nu mă întreb: Ce îi motivează pe acești oameni? Oare o experiență de viață a fost atât de importantă încât să fie imprimată pe piele? Să fie o conexiune puternică cu ființele dragi? Sau a fost făcut de dragul esteticii? Acestea sunt unele dintre întrebările pe care le explorez în această lucrare.

Odată cu practicarea tot mai răspândită a tatuării la scară globală a acestora, s-a accentuat acest aspect pur estetic, fără semnificații. Deși au existat în decursul istoriei tatuaje decorative sau ornamentale în diverse culturi, în prezent acestea sunt mult mai răspândite față de trecut printre cei ce doresc să-și personalizeze corpul, iar unul din obiectivele acestei cercetări este înțelegerea acestui fenomen. De aceea, în aceasta lucrare explorez în ce măsură oamenii atribuie sau nu semnificații.

Deși unii oameni au privit cu ochi răi tatuajele în diverse timpuri sau culturi, eu am descoperit odată cu această lucrare o lume plină de semnificații, simboluri și povești. Iar rădăcina acestora având o

însemnătate profund spirituală, legată de tradiții, acte de inițiere, rol protector etc.

Prima parte a lucrării cuprinde istoricul tatuajelor. Proveniența cuvântului, primele dovezi ale existenței acestora, în ce contexte s-au aflat, ce categorii de persoane sau grupuri s-au făcut remarcate purtându-le, dar și interdicțiile din partea bisericii.

În continuare, în cadrul lucrării am încadrat subiectul în patru teorii și le-am analizat.

În capitolul doi, am descris metodologia cercetării pentru partea practică. Am descris obiectivele de cercetare, tipul studiului, metodele utilizate, eșantionul ales, aspecte etice și limitele cercetări.

Partea practică și cea mai cuprinzătoare, cuprinde analiza și interpretarea datelor colectate. Pentru a înțelege mai bine fenomenul, în cadrul cercetării am abordat două perspective: cea a profesioniștilor în domeniu-artiștii tatuatorii, și cea a subiecților-persoane tatuate.

În cadrul interviurilor, am aflat majoritatea informațiilor relevante de la doi artiști tatuatori din orașul Iași. Iar pentru înțelegerea experiențelor personale și subiective ale persoanelor tatuate, am intervievat 27 de respondenți și am analizat 54 tatuaje. Pentru o mai bună vizualizare a rezultatelor colectate am inclus într-un tabel răspunsurile subiecților și imaginea inserată a tatuajelor. (Tabelul 3.1)

În cadrul cercetării am explorat teme relevante pentru subiectul tatuajelor precum atribuirea semnificațiilor, tatuajele cu rol afectiv, comemorative, asortate sau identice cu alte persoane, legătura cu animalele și natura, legătura cu Divinitatea, simboluri frecvent utilizate, procesul si colaborarea cu clientul, categorii de persoane pe criterii de vârstă, gen și ocupații profesionale, etica profesională și regulamente, tatuajele ca formă de camuflare a cicatricilor și semnelor din naștere, eventualul regret și cauzele acestuia, scoaterea unui tatuaj, revenirea în saloanele de tatuaje și dependenta, percepția societății asupra tatuajelor în prezent cu accent pe întrebarea daca s-au simțit judecați.

Iar în final, capitolul 4 prezintă concluziile cercetării pe baza obiectivelor formulate.

Recunoștință și mulțumiri

Vreau să îmi exprim recunoștința față de toți cei care au făcut posibilă această lucrare. Profesorului coordonator științific, Nicu Gavriluță pentru îndrumare și timpul acordat. Artiștii tatuatori, cu care am avut o deosebită plăcere să vorbesc și de la care am aflat informații atât de valoroase. Au tot respectul meu pentru arta pe care o practică. Apreciez sincer deschiderea fiecărei persoane care mi-a povestit semnificațiile tatuajelor, uneori atât de personale și dragi lor. Am apreciat interesul tuturor către acest subiect și faptul ca au fost cu toții receptivi să trimită o fotografie care face posibilă vizualizarea directă.

Și nu în ultimul rând, dedic această lucrare fiecărui tatuaj făcut vreodată, o inscripție în piele care înseamnă mai mult decât un simplu desen. De multe ori înseamnă pierdere, comemorare, legătura oamenilor cu ce au mai drag în viață, credință, speranță și nu în ultimul rând-iubirea. Iubirea ce ne leagă pe toți.

1 CAPITOLULI: ISTORICUL ȘI SEMNIFICAȚIA TATUAJELOR

1.1 Proveniența cuvântului tatuaj

Cuvântul „tatuaj” provine din limba tahitiană, în care termenul „tatau” înseamnă „a marca” sau „a scrie”. În limba tahitiană, cuvântul se referă la procesul de a crea o marcă pe piele folosind pigmenți sau cerneală, printr-o tehnică de înțepare a pielii cu ajutorul unui instrument. Acesta a fost adoptat în limba franceză în secolul al XVIII-lea, după ce exploratorii europeni au ajuns în Polinezia și au observat obiceiul local de a face tatuaje.

James Cook a fost unul dintre primii exploratori europeni care a descris tatuajele în jurnalul său, în timpul călătoriilor sale în Polinezia, în secolul al XVIII-lea. În 1769, când a ajuns în Tahiti, a observat și a notat în detaliu cum locuitorii își tatuau corpurile cu modele complexe și

semnificative. El a folosit pentru prima dată în limba engleză cuvântul „tattow”, preluat din limba locală, pentru a descrie această practică. De la acesta, cuvântul s-a transformat în „tattoo” în limba engleză, iar mai târziu, în multe alte limbi, inclusiv română, cuvintele „tatuaj” și „tatuat” au fost derivate din acest termen. Este important de menționat că, înainte de a ajunge în Polinezia, similarități în tehnica și semnificația tatuajelor erau deja prezente în multe culturi antice din întreaga lume, inclusiv în Egiptul Antic, Grecia, Roma și diverse culturi indigene ale Americii sau Asiei. Totuși, termenul a rămas din tahitiană în contextul întâlnirilor cu aceste culturi polineziene. Astfel, termenul „tatuaj” a evoluat pentru a desemna o practică foarte veche, care a fost interpretată și utilizată în diferite moduri de-a lungul istoriei, având semnificații variate în funcție de cultură și epocă.

1.2 Primele dovezi

Descoperirile arheologice arată că oamenii își marcau pielea încă din preistorie. Cele mai vechi dovezi provin de pe diferite continente. Descoperirile găsite pe pielea unor corpuri conservate, demonstrează că tehnica tatuajului era bine cunoscută și practicată cu mii de ani înaintea apariției civilizațiilor scrise.

Primele dovezi ale tatuajelor apar la civilizația Chinchorro din Chile. O mumie masculină datată în jurul anului 5000 î.Hr. prezintă un tatuaj foarte simplu, în formă de mustață, plasat deasupra buzei superioare. Deși desenul este minimalist, descoperirea este extrem de importantă pentru că arată că practica tatuajului exista încă din perioada preistorică în America de Sud. Rolul acestor tatuaje nu este cunoscut cu certitudine, dar se presupune că ar fi avut legături cu ritualurile religioase sau de trecere. Studiile cercetătorului în domeniu, Lars Krutak, arată că tatuajele aveau funcții multiple: magice, religioase, terapeutice sau de apartenență socială (Krutak, 2014). Așa cum subliniază și Brenda Fowler în studiile sale despre tatuajele preistorice, aceste semne nu erau doar simple ornamente, ci reflectau relația profundă dintre corp, credințe și mediul social (Fowler, B. 2000).

Una dintre cele mai faimoase dovezi ale tatuajelor din preistorie este Ötzi, omul descoperit în ghețarii Alpi, la granița dintre Austria și Italia. Pe pielea lui au fost găsite 61 de tatuaje realizate prin înțepare și frecarea cărbunelui în răni mici. Majoritatea acestor tatuaje constau în linii paralele și mici cruci, poziționate exact în zonele unde avea probleme articulare. Din acest motiv, se crede că tatuajele aveau o funcție terapeutică, asemănătoare cu acupunctura modernă.

Figura 1.1 Otzi-Omul ghețurilor

În Egiptul Antic, tatuajele aveau atât rol decorativ, cât și spiritual si protector. Cele mai vechi dovezi din Egipt datează de acum aproximativ 2.000 de ani î.Hr., fiind găsite pe mumii de femei, cum ar fi preotesele zeiței Hathor. Cel mai cunoscut exemplu este mumia Amunet Aceste tatuaje erau formate din puncte, desene geometrice, linii paralele și motive repetitive, aplicate în special pe abdomen, piept și coapse. Se crede că tatuajele aveau rolul de protecție în timpul sarcinii și nașterii. De asemenea Simboluri religioase sau magice, cum ar fi Ochiul lui Horus, care oferea protecție divină. De asemenea erau legate de statutul social sau rolul religios, în special la preotese sau dansatoare sacre. Este important de menționat că tatuajele nu erau purtate de toți egiptenii. Ele

păreau să fie rezervate anumitor grupuri de femei și aveau un caracter sacru sau ritualic. Nu există dovezi clare că bărbații egipteni aveau tatuaje în aceeași perioadă. Spre deosebire de tatuajele terapeutice ale lui Ötzi, aici accentul era pus pe simbolism și spiritualitate.

Figura 1.2 Tatuaj pe mumie (a)

Figura 1.3 Tatuaj pe mumie (b)

Figura 1.4 Figurină egipteană

În zona munților Altai, pe teritoriul actual al Siberiei, au fost descoperite mumii aparținând culturii Pazyryk, datate în jurul anului 500 î.Hr. Acestea aveau tatuaje extrem de elaborate, reprezentând animale reale și fantastice, cum ar fi cerbi, feline, păsări răpitoare și creaturi mitologice. Prințul de la Pazyryk, de exemplu, avea tatuaje întinse pe brațe, umeri și spate. Tatuajele scite nu aveau doar o valoare estetică, ci erau simboluri ale statutului social, apartenenței tribale și credințelor religioase despre viața de după moarte.

Tatuajele din Polinezia

În nicio regiune nu s-a făcut mai remarcată practica tatuării ca în Polinezia, fiind pentru ei un adevărat limbaj cultural și spiritual. Arta tatuajului, cunoscută sub denumirea de „tatau" a fost și rămâne o practică cu o profundă încărcătură simbolică, socială și sacră. Tatuajul era un semn clar al identității personale, al apartenenței la un anumit trib sau familie, dar și un indicator al maturității, statutului social, vitejiei sau experienței de viață. Bărbații erau tatuați în funcție de realizările lor, curajul demonstrat în luptă sau poziția ocupată în comunitate. Femeile, deși mai rar tatuate decât bărbații, purtau simboluri asociate cu frumusețea, fertilitatea și spiritualitatea. Unele tatuaje aveau funcții de protecție, altele erau dedicate zeilor sau strămoșilor. Tatuarea în Polinezia era un ritual complex, realizat de artiști sacri numiți „tufuga ta tatau", respectați în întreaga comunitate. Procesul era extrem de dureros și dura uneori săptămâni sau luni. Instrumentele folosite erau din os sau dinți de pește, înmuiate în pigmenți naturali negri. Tatuajele acopereau adesea suprafețe mari ale corpului: fața, spatele, coapsele, pieptul. Simbolurile folosite erau: valuri, spirale, raze de soare, animale sacre sau elemente ale naturii. Acestea erau atent alese și transmise din generație în generație. Ele formau un fel de „poveste vizuală a vieții individului. În cultura polineziană, tatuajul avea o dimensiune sacră fiind considerat un dar al zeilor, un mijloc prin care omul se apropia de divinitate sau își cinstea strămoșii. Tatuajul marca trecerea de la o etapă la alta în viața individului (pubertate, inițiere, căsătorie) și era strâns legat de credințele

și valorile comunității. Refuzul de a fi tatuat putea fi considerat rușinos sau lipsit de onoare. În schimb, cei care suportau durerea și își asumau simbolurile erau respectați și admirați.

Deși colonizarea și influențele externe au dus la o scurtă perioadă de interzicere a tatuajelor, în ultimele decenii s-a produs o readucere la viață a artei tradiționale polineziene. Mulți tineri din Tahiti, Samoa sau Hawaii redescoperă tatuajele ca parte a identității lor culturale.(Gell, A. 1993)

Figura 1.5 Tatuaj din cultura Polineziană

De asemenea, celebra carte a lui Dan Brown „Simbolul pierdut”(2009) menționează despre practica tatuajelor în felul următor:

> ,,Obiectivul tatuării nu fusese niciodată frumusețea. Ci schimbarea. De la preoții nubieni cu pielea crestată, de acum patru mii de ani, la discipolii tatuați ai cultului zeiței Cibele din Roma antică și la cicatricile moko ale maorilor de azi, oamenii s-au tatuat mereu, ca o modalitate de a-și oferi trupul într-un fel de sacrificiu parțial, îndurând suferința fizică a ornamentării și devenind astfel ființe transformate.
>
> În ciuda sumbrului avertisment din Leviticul 19:28, care interzice însemnarea pielii, tatuarea devenise un rit de trecere apreciat de

milioane de oameni din epoca modernă - de la adolescenții cuminți și consumatorii de droguri înrăiți, până la gospodinele din suburbii. Tatuarea pielii era, de fapt, o declarație de forță, un anunț către lumea întreagă: „Dețin controlul asupra trupului meu”. Senzația îmbătătoare oferită de transformarea fizică îndemnase milioane de oameni spre practici menite să schimbe înfățișarea: chirurgie estetică, piercinguri, culturism, steroizi... ba chiar bulimie și schimbarea sexului. „Spiritul omenesc năzuiește să-și poată stăpâni învelișul carnal.” (Brown D, 2009, p.22)

1.3 Tatuajele în diverse contexte și categorii de persoane

Practica tatuajelor a fost interpretată și utilizată în diferite moduri de-a lungul istoriei, având semnificații variate în funcție de cultură și epocă. Ceea ce face atât de fascinant subiectul tatuajelor, este tocmai contextul divers in care s-a aflat de-a lungul istoriei. Acesta a avut rol de pedeapsă, control, marginalizare, dezumanizare, ca act de inițiere, magic, spiritual, religios, de protecție, ca semn de apartenenta la un grup, militar, memorial, afectiv, statut social, exprimarea identității si a convingerilor, afiliere politică, ideologică, formă de atracție în spectacole, în cinematografie și literatură, rol estetic și decorativ. Iar categoriile de persoane care au purtat tatuaje au fost cele mai diverse: membri ai triburilor, șamani, vraci, preoți, preotese, călugări, pelerini, femei din Egiptul Antic, sclavi, prizonieri, gladiatori, războinici, vikingi, pirați, marinari, soldați, deținuți din închisori, deportați, prostituate, circari, membri ai bandelor și gangurilor, revoluționari, activiști politici etc.

De la marginalizare, subjugare, umilire, dezumanizare pana la rol de protecție, apartenență la un grup, iubire, loialitate, curaj, rebeliune, identitate, oamenii au purtat tatuaje fie ca alegere individuală sau colectivă, fie ca formă de marcare impusă.

În continuare, voi analiza pe rând aceste contexte și categorii de oameni, având ca punct de plecare lucrările autorilor care au documentat rolul tatuajelor ca forme de exprimare spirituală, practici religioase, rol

protector, în cadrul actelor de inițiere și semne de apartenență la un grup. (Krutak, 2014; Gilbert, 2000; Caplan, 2000); DeMello, M. 2000).

1.3.1 Tatuajele în context religios, spiritual, cu rol protector

Un subiect fascinant în care regăsim tatuajele este contextul religios sau spiritual. Interesant este faptul ca deși acestea au fost privite de a lungul timpului cu ochi rai si interzise de marile religii, istoria ne arată că la bază acestea aveau un profund rol spiritual, religios sau protector. Încă din cele mai vechi timpuri, oamenii își marcau trupurile pentru a invoca protecția zeilor, pentru a-si arata devoțiunea fata de forțele superioare sau apartenenta religioasă, in multe culturi fiind considerata o forma de comunicare intre om si Divinitate. Se credea în multe culturi ca tatuajele sunt capabile să apere corpul de forțe invizibile, spirite malefice, blesteme, boală, moarte sau de ghinion. Iar in continuare vom analiza exemple istorice in acest sens.

În Egiptul Antic, femeile preotese și dansatoarele zeiței Hathor purtau tatuaje în forma de puncte și linii pe abdomen și coapse pentru protecția în timpul nașterii. Descoperirea mumiilor tatuate confirmă rolul religios al acestor semne.

În India în rândul triburilor Adivasi, femeile își tatuau întreaga față și corpul pentru a marca maturizarea și a fi recunoscute spiritual de zei în viața de apoi.

În Polinezia, tatuajele erau aplicate de preoți doar celor care treceau prin inițieri, iar fiecare simbol avea o semnificație spirituală legată de zei și natură.

În Africa subsahariană, în comunitățile Dogon și Yoruba, aceștia combinau tatuajele cu scarificări pentru a desena pe corp simboluri cosmologice sacre, fiind considerate canale de comunicare cu strămoșii divinizați.

În cultura scitică, tatuajele aveau un rol puternic spiritual și identitar. Descoperirea „Prințesei de la Ukok”, o mumie înghețată din Siberia, a scos la iveală tatuaje elaborate cu animale mitice pe umăr și braț. Aceste simboluri erau considerate protectoare și erau strâns legate

de credințele totemice ale sciților. Se credea că ele oferă sprijin în lumea de apoi și reflectă statutul purtătorului în viață și în moarte.

În Japonia, în perioada Edo, unii budiști Zen își tatuau caractere religioase precum „mu” sau „shin” pe piele, ca expresii ale meditației și ale angajamentului spiritual.

În Roma Antică, deși tatuajele erau folosite în mod degradant pentru marcarea sclavilor sau a prizonierilor, în rândul primilor creștini, unii își tatuau cruci sau inițiale sacre pentru a-și afirma credința, mai ales în timpul persecuțiilor. Era o formă de protest spiritual și o declarație permanentă a loialității față de Hristos.

Printre celți, conform unor relatări romane precum cele ale lui Iulius Caesar, războinicii își marcau trupurile cu simboluri sacre sau zoomorfe, aplicate fie cu pigmenți permanenți, fie prin tatuare. Aceste semne aveau rolul de a împuternici purtătorul înainte de luptă, conectându-l spiritual cu zeii războiului și cu forțele naturii.

În primele secole ale creștinismului, unii credincioși își tatuau simboluri religioase precum crucea sau literele „IHS” (Iisus Hristos), în special după pelerinaje la Ierusalim. Practica a continuat în tradiția tatuatorilor creștini din Ierusalim până în prezent.

În comunitatea coptă din Egipt, copiii sunt tatuați cu o mică cruce pe mâna dreaptă, ca semn al apartenenței la credința creștină și mijloc de recunoaștere în fața persecuției.

În Etiopia, membrii Bisericii Ortodoxe folosesc tatuaje cu cruci pe frunte sau gât pentru protecție spirituală, considerându-le apărători împotriva bolilor și spiritelor rele.

În timpul Cruciadelor, unii cavaleri creștini își tatuau pe piept sau pe braț semnul crucii, considerând că acest lucru le va aduce mântuire dacă mor în luptă. Tatuajul reprezenta un semn vizibil de credință și loialitate față de cauza sacră a crucii.

În Armenia medievală, călugării itineranți purtau tatuaje cu simboluri sacre pe mâini, ca dovadă a pelerinajelor și a inițierii spirituale.

În Italia de sud și Malta, se practicau tatuajele de tip „vot”. Acestea erau făcute de marinari sau soldați ca mulțumire adusă divinității pentru

salvare din pericol, reprezentând-o pe Fecioara Maria sau rugăciuni în latină.

În Bosnia și Herțegovina, în timpul dominației otomane, femeile catolice și ortodoxe erau tatuate cu simboluri creștine precum cruci și rozete pentru a preveni islamizarea forțată și a-și marca identitatea religioasă.

În Thailanda sunt practicate tatuajele „Sak Yant”, acestea sunt aplicate de călugări, însoțite de rugăciuni. Un exemplu cunoscut este „Ha Taew”, care protejează și atrage noroc.

În hinduism, din timpuri străvechi până astăzi, simboluri ca „Om”, chipurile zeilor sau mantrele sanscrite sunt tatuate ca semne de devoțiune și atragere a energiei pozitive.

În America de Nord, printre inuiți și triburile Navajo, tatuajele aveau rol spiritual și protector. Femeile își tatuau fața și mâinile pentru a facilita trecerea în lumea de dincolo și pentru a demonstra maturitatea spirituală.

În Pacificul de Nord, de exemplu la aleuți sau eschimoșii din Alaska, femeile își tatuau bărbia sau obrajii pentru a arăta că au ajuns la o maturitate spirituală și pot sluji ca moașe sau vindecătoare.

În Filipine-în triburile Kalinga, tatuajele aveau un rol ceremonial și spiritual. Femeile se tatuau pentru fertilitate, iar bărbații primeau tatuaje după ce dovedeau curaj în luptă. Aceste semne erau considerate onoruri sacre, menite să apere sufletul și să recunoască statutul de luptător protejat de spirite.

La maorii din Noua Zeelandă, tatuajele numite „moko” erau adânc gravate pe față și corp, reprezentând identitatea spirituală, apartenența familială și rangul social. Erau aplicate în cadrul unor ritualuri complexe și se credea că aceste semne însoțesc sufletul și după moarte.

În Birmania, femeile din triburile Chin își tatuau fața în adolescență, conform unui ritual de protecție și apartenență. Tatuajele le marcau ca membre ale comunității și aveau rolul de a le feri de spirite rele, dar și de a împiedica răpirea de către grupuri rivale.

1.3.2 Tatuajele în cadrul actelor de inițiere

Actul de inițiere reprezintă un ritual sau o ceremonie prin care o persoană trece de la o etapă la alta, de exemplu de la copilărie la maturitate, de la un statut social la altul, la membru al unei societăți etc. Aceste acte de inițiere aveau la bază transformarea, purificarea si renunțarea la vechea identitate, de multe ori prin ritualuri simbolice care includeau suferința si modificarea, iar tatuajele au fost parte esențială din acest proces. Antropologul Van Gennep a descris transformările corporale, inclusiv tatuajele, scarificările și pictura corporală, ca fiind rituri de trecere (van Gennep, A. 1909). În continuare vom vorbi despre practica tatuării in contextul inițierii in diverse culturi.

În Polinezia, de exemplu, tatuajul era o parte fundamentală a inițierii băieților în rândul adulților. Procesul era lung, dureros și sacru. Tatuajele acopereau întregul corp, indicând forța, curajul, puritatea rituală și pregătirea pentru viața de adult. Lipsa tatuajului era considerată o rușine, iar cel netatuat era exclus din viața socială și rituală.

În Africa Centrală și de Vest, multe triburi practicau tatuarea sau scarificarea ca parte a inițierii pubertății. Tinerii petreceau perioade în tabere de instruire, unde învățau legile strămoșilor și rolurile din comunitate. Doar după tatuare erau considerați pregătiți pentru a participa la viața religioasă, a se căsători sau a deveni războinici.

O altă categorie care foloseau tatuajele ca parte a procesului de inițiere erau samanii. În multe culturi arhaice aceștia erau persoane „alese” si erau considerați vindecători, ghizi spirituali și intermediari între lumea oamenilor și lumea spiritelor. Înainte de a deveni șamani, aceștia treceau prin ritualuri de inițiere dure și pline de semnificație. Inițierea presupunea transmiterea unor cunoștințe secrete, tehnici de extaz, formule sacre sau control asupra puterilor spirituale. In volumul „Șamanism și tehnici arhaice ale extazului”, Eliade explica inițierea ca pe un proces de moarte și renaștere simbolică, prin care individul părăsește un mod vechi de a fi și dobândește o identitate nouă, sacră (Eliade, M. 2004). În cadrul inițierii șamanice, tatuajul era o confirmare vizibilă că

persoana a trecut printr-un proces de suferință, descoperire și conectare cu lumea nevăzută.

În culturile din Borneo și Filipine, viitorii șamani treceau prin ritualuri grele de inițiere, ce includeau post, izolare și tatuarea simbolurilor sacre pe piept, brațe sau față. Tatuajele confirmau dobândirea unui statut spiritual și erau considerate o formă de protecție în călătoriile dintre lumi.

Șamanii din Siberia și Mongolia aveau viziuni în care spiritele le dezmembrau și reconstruiau trupul, iar după aceste experiențe primeau tatuaje cu animale-totem sau spirite protectoare. Acestea erau aplicate pe zone considerate sfinte, precum pieptul sau umerii, și simbolizau renașterea spirituală.

În Amazon, șamanii foloseau plante sacre precum ayahuasca pentru a avea viziuni cu modele geometrice, numite „kene”. Acestea erau ulterior tatuate pe corp ca hărți spirituale, menite să ghideze sufletul în planurile nevăzute.

La populația Ainu din Japonia, femeile cu daruri spirituale aveau tatuaje aplicate ritualic pe buze, mâini și brațe. Acestea aveau rol protector împotriva spiritelor rele și facilitau comunicarea cu lumea de dincolo.

În rândul inuiților din Arctica, femeile care aveau roluri sacre, precum cele de vindecătoare, primeau tatuaje liniare pe bărbie, frunte sau mâini. Acestea simbolizau curajul, purificarea și apartenența spirituală la comunitate.

1.3.2.1 Interdicțiile din partea bisericii

Tatuajele au fost văzute, de-a lungul istoriei, ca o practică păgână sau ca o formă de dispreț față de trupul uman, considerat sacru în viziunea creștină. În Vechiul Testament, în Cartea Leviticului 19:28 se face referire directă la interdicția tatuajelor: „Să nu vă faceți tăieturi în trupul vostru pentru un mort și să nu vă faceți niciun semn pe piele. Eu sunt Domnul”. Această propoziție a fost adesea citată de Biserica Catolică pentru a sublinia interdicția de a marca trupul. Tatuajele erau percepute,

în special în Evul Mediu și în perioada Renașterii, ca simboluri ale păcatului, ale păgânismului sau ale corupției. Trupul uman era considerat „templul sufletului” și trebuia păstrat curat și pur. Astfel, orice formă de modificare a acestuia, era văzută ca o ofensă adusă Divinității, asociate cu „stricarea” trupului. De aceea au fost interzise orice practici de auto-mutilare si modificare a corpului uman. Un alt aspect important al motivului interdicției religioase era legătura tatuajelor lor cu riturile păgâne sau cu culturile non-creștine. Tatuajele erau adesea asociate cu triburile sau popoarele considerate „necredincioase” sau „barbare”. Regasim aceste interdicții si in Islam, unde tatuajele sunt interzise conform învățăturilor Hadith-ului, care condamnă modificările trupului. În Hinduism, Practica tatuării variază în funcție de regiune și tradiție. În unele zone din sudul Indiei, tatuajele au fost folosite de-a lungul timpului ca practici ale inițierii, purificării spirituale sau apartenentei la o castă. Pe de altă parte, unele ramuri mai stricte ale hinduismului privesc tatuajele ca pe o practică impură, ce afectează „templul sufletului”.

1.3.3 Tatuajele ca formă de pedeapsă, control, stigmatizare și dezumanizare

Istoria sumbră a tatuajelor include metode de pedeapsă, control, stigmatizare socială și dezumanizare.

Sclavi și prizonieri

În Grecia și Roma Antică, autoritățile aplicau tatuaje forțate pe sclavi, prizonieri sau soldați dezertori. De exemplu, sclavii fugiți erau marcați cu inscripția „servus fugitivus”, adică „sclav fugar”, sau „proprietatea lui X”, pentru a-i identifica rapid și pentru a-i împiedica să fugă sau să se integreze în societate. Scrierile lui Cicero și Seneca menționează acest obicei degradant. În Grecia antică, sclavii considerați periculoși sau cei folosiți pentru muncă în mine sau cariere erau tatuați ca formă de control social. În Imperiul Roman, gladiatorii, majoritar sclavi, erau tatuați cu simboluri ce desemnau apartenența la o școală de

gladiatori (ludus) sau cu inscripții degradante, menite să le nege identitatea umană. În unele cazuri, tatuajele indicau „proprietarul” gladiatorului, precum un cod de inventar. În timpul cuceririlor romane, de exemplu, prizonierii capturați erau uneori marcați pentru a fi identificați ca fiind ne-liberi sau inamici supuși.

În Imperiul Otoman, sclavii erau uneori marcați cu tatuaje sau semne arse, în special cei folosiți pentru muncă în armată sau în gospodăriile nobilimii. Prizonierii de război sau dezertorii primeau semne ale rușinii, aplicate adesea pe frunte sau braț. Mai târziu, împăratul Constantin a interzis tatuajele pe față, considerând că mutilarea chipului este o profanare a imaginii umane.

În unele culturi africane, tatuajele erau folosite pentru a marca membrii unui trib înrobiți de un alt trib. În contextul comerțului cu sclavi, negustorii europeni marcau sclavii africani cu simboluri distinctive înainte de a-i transporta peste ocean.

În Japonia feudală, în perioada Edo, tatuajul era o pedeapsă oficială pentru diverse infracțiuni. În unele regiuni, hoților li se tatuau trei linii orizontale pe frunte, care formau caracterul japonez pentru „câine”, un simbol al umilinței și disprețului. În alte zone, condamnații primeau semne circulare sau puncte pe brațe și față, pentru a-i face imposibil de integrat în societate.

În China antică, în timpul dinastiilor Qin și Han, tatuajul forțat era una dintre cele „cinci pedepse” oficiale. Criminalilor li se tatuau inscripții vizibile pe față sau pe corp, marcându-i pentru tot restul vieții ca fiind infractori.

Și în Europa medievală, deși mai rar, deținuții sau criminalii periculoși erau însemnați cu fierul roșu sau chiar tatuaje pentru a putea fi recunoscuți rapid dacă încercau să scape de pedeapsă. În timpul cruciadelor, capturarea inamicilor putea fi urmată de mutilări sau marcări definitive prizonierii de război au fost marcați cu tatuaje pentru a le nega libertatea.

Prostituate

O alta categorie de persoane tatuate forțat au fost prostituatele. În Europa și Asia, prostituatele erau adesea tatuate de către proxeneți pentru a le marca apartenența la un anumit grup sau bordel. Simboluri frecvente utilizate erau: inițialele proxenetului, inimi străpunse, nume masculine, imagini erotice, coduri cu semnificații ascunse, animale exotice precum tigre, pantere, simbolizând sexualitatea agresivă sau „bestialitatea” percepută de public.

În Japonia, curtezanele de rang înalt numite „oiran” purtau tatuaje ca semn al devotamentului față de un client. Un caz celebru în acest sens este povestea reală a lui Sada Abe, care în anul 1930 și-a tatuat numele amantului pe corp, într-un gest de dragoste obsesivă devenit faimos în cultura japoneză.

În Europa, în secolul XX, prostituatele din Franța, Italia și Germania erau frecvent tatuate în închisori, iar tatuajele deveneau un mijloc de identificare în lumea interlopă. Prostituția era adesea asociată cu criminalitatea, iar tatuajul devenea parte dintr-o imagine stigmatizată a femeii decăzute moral.

Tatuajele din Holocaust-dezumanizare

Unul dintre cele mai cunoscute exemple moderne este marcarea prizonierilor din lagărele naziste. Începând cu toamna anului 1941, naziștii au introdus tatuarea numerică a prizonierilor, în special evrei, romi și alți prizonieri politici sau sociali. Această practică a fost inițial aplicată doar prizonierilor de origine sovietică, dar ulterior a fost extinsă la toți deținuții considerați „neimportanți” sau „forță de muncă”. Tatuajele erau realizate pe antebrațul stâng, de obicei cu un ac metalic înmuiat în cerneală albastră. Fiecare deținut primea un număr unic, care înlocuia complet numele propriu. Pentru naziști, deținuții nu mai aveau identitate umană, ci doar o etichetă numerică. În unele cazuri, numărul era precedat de litere, de exemplu „Z” pentru „zigeuner”, adică romi. Această practică a fost o parte a procesului sistematic de dezumanizare. Serialul „The Tattooist of Auschwitz” (2024) dramatizează această poveste reală, bazată pe romanul cu același nume de Heather Morris.

Figura 1.6 Tatuaj de identificare numerică aplicat de naziști prizonierilor din lagărele de concentrare

În toate aceste cazuri, tatuajul nu era o alegere personală, ci o metodă de umilire, control și excludere socială, aplicat forțat și destinat să marcheze individul ca „altfel”, inferior, periculos, nevrednic sau lipsit de libertate.

1.3.4 Tatuajele ca semn de apartenență și identitate

Tatuajele au fost folosite de-a lungul istoriei ca semne de apartenență la un anumit grup precum: trib, grup etnic, religios, castă, frăție, bandă, mafie, ordine militară, subculturi etc. Acestea aveau rolul de întărire a legăturilor dintre membrii, de a marca ierarhia în grup sau de a transmite un mesaj clar despre cine sunt și ce cred.

Un exemplu semnificativ al acestei funcții este tradiția maorilor din Noua Zeelandă, care utilizau tatuajele faciale, cunoscute sub numele de „moko”. Acestea reprezentau apartenența la un anumit trib sau clan, marcau statutul social, realizările personale, genealogia purtătorului, respectul față de strămoși și nu in ultimul rând păstrarea tradițiilor spirituale ale comunității.

În mod similar, localnicii din Samoa foloseau „tatau” ca semne de apartenență și maturitate. Tatuajele tradiționale erau realizate pe tot corpul si reprezentau un simbol al respectului și loialității față de cultura samoană.

În Filipine, triburile Ifugao, Kalinga și Bontoc aveau războinici care se tatuau după fiecare cap de dușman adus în tabără, o practică numită „batok”, realizată de femei specializate în arta tatuajului.

În Japonia feudală, samuraii și războinicii aveau tatuaje care semnificau apartenența lor la un anumit clan sau școală de luptători precum si statutul lor militar.

În armata romană, soldații erau adesea marcați cu tatuaje „stigma” ca semn al apartenenței lor la legiune. Vegetius, în lucrarea „Epitoma Rei Militaris”, face referire la marcarea soldaților ca o practică comună.

În timpul războiului Civil în rândul militarilor era comuna inscripția „Death before Dishonor” (Moarte înaintea dezonoarei). De asemenea, în cele două Războaie Mondiale, soldații își tatuau frecvent numele, grupa sanguină sau simboluri ale unității militare pentru identificare rapidă în caz de deces sau răni grave.

Marinari și exploratori

Marinarii și exploratorii au fost printre primii oameni din lumea occidentală care și-au făcut tatuaje în mod obișnuit. În timpul călătoriilor pe mare, aceștia ajungeau în locuri îndepărtate, cum ar fi insulele din Pacific, unde întâlneau populații care aveau o tradiție puternică a tatuajelor. Impresionați de aceste obiceiuri, mulți marinari își făceau și ei tatuaje, atât ca amintire a locurilor vizitate, cât și ca simboluri de protecție, noroc sau curaj. Tatuajele lor reprezentau ancore, stele, corăbii, sirene sau cruci. De exemplu, o ancoră însemna stabilitate și speranță că se vor întoarce acasă teferi. Stelele nautice îi ajutau, simbolic, să se orienteze pe mare. Păsările, in deosebi rândunicile, semnificau că un marinar a navigat o distanța mare. Sirenele reprezentau tentație si pericol pe mare. Crucea pe talpă îi protejau simbolic de înec. Uneori își tatuau numele persoanelor dragi sau data unei călătorii importante.

Celebrul exemplu este cel al lui James Cook, explorator britanic, care a jucat un rol important în răspândirea cunoașterii despre tatuaje în Europa. În timpul călătoriilor sale în Polinezia, în special în Tahiti și Noua

Zeelandă, el și echipajul său au fost fascinați de tatuajele complexe ale băștinașilor. Aceștia aveau obiceiul de a-și tatua fața și corpul cu modele tradiționale care aveau semnificații culturale, spirituale sau de statut social. În jurnalul său din 1769, nota: „Ei se marchează înțepând pielea cu un mic instrument și introducând o substanță colorantă neagră…Ei numesc aceasta „tattaw”.” (Cook, J. 1893)

Vikingi

Deși izvoarele scrise sunt puține, există dovezi și relatări care sugerează că vikingii purtau tatuaje cu semnificație spirituală și simbolică. Cea mai cunoscută mențiune provine de la cronicarul arab Ahmad Ibn Fadlan, care, în secolul al X-lea, descria un grup de vikingi întâlniți în călătoria sa la Volga, numiți „Rus”. „Trupurile lor erau acoperite de la vârful degetelor până la gât cu desene de culoare verde, forme de copaci și alte figuri”. Ibn Fadlan nu folosește explicit termenul „tatuaj”, dar „desenele verzi” au fost interpretate de istorici moderni ca fiind tatuaje, probabil realizate cu pigmenți naturali precum cerneala din planta Isatis tinctoria. (Ibn Fadlan, 2012).

Tatuajele vikingilor erau inspirate din mitologia nordică, și includeau simboluri precum: arborele vieții, ciocanul lui Thor, busola magică, sau coiful groazei.

Pirați

Tatuajele au fost populare în rândul piraților. Aceștia își tatuau adesea simboluri menite să le aducă noroc si să-i protejeze de moarte în larg. Cele mai frecvente simboluri includeau: cranii și oase încrucișate, inimi străpunse, ancora, sirene sau zei marini, expresii precum „Hold Fast” sau „Death or Glory”. Tatuajele ajutau uneori la identificarea corpurilor pierite în lupte sau furtuni. Pentru pirați, tatuajele erau și un gest de rebeliune. Unele mituri susțin că aceștia și-au înscris pe corp indicații despre locuri ascunse sau comori. În romanul de aventuri „Treasure Island” (Insula comorii) de Robert Louis Stevenson (1883), piraților sunt descriși ca având tatuaje, o trăsătură vizuală care îi

diferențiază de oamenii obișnuiți și care simbolizează trecutul lor aventuros. De exemplu, personajul Billy Bones este recunoscut și după tatuajul cu craniul și oasele încrucișate.

Deținuții din închisori

Tatuajele au fost asociate de-a lungul timpului cu deținuții din închisori. Mediul carceral a dezvoltat o adevărată iconografie a lor, plină de coduri, simboluri și semnificații. În volumul I „Russian Criminal Tattoo Encyclopedia” (2003) Danzig Baldaev, fost gardian de închisoare în Uniunea Sovietică explică în detaliu modul în care tatuajele din închisorile rusești funcționează ca un sistem de comunicare codificat, reprezentând statutul, motivele condamnării, ideologia sau chiar rezistența față de autoritate. Fiecare simbol poartă un sens clar, iar purtarea unuia fără a avea „dreptul” poate duce la consecințe violente în interiorul sistemului carceral. În continuare sunt doar unele din aceste exemple:

- Crucea pe piept- simbolizează că purtătorul este un lider respectat în celulă sau chiar în întreaga închisoare;
- Ochi pe umeri- semnifică vigilență: „te văd mereu”. Acest tatuaj transmite ideea că deținutul este mereu atent la ce fac colegii sau gardienii.;
- Lacrima sub ochi- omor sau pierderea unui apropiat;
- Catedrale sau biserici cu turle- fiecare turlă reprezintă un an de detenție. Cu cât sunt mai multe, cu atât pedeapsa este mai lungă.;
- Chipuri de sfinți- pentru a evita lovirea în aceste zone;
- Stele pe umeri sau genunchi- indică un statut înalt în ierarhia deținuților. Pe genunchi, mai pot însemna: „nu mă închin nimănui”.;
- Păianjenul- dacă este tatuat cu capul în jos, sugerează că individul a renunțat la viața infracțională, iar dacă e cu capul în sus, înseamnă că e încă activ în lumea interlopă.;
- Inscripții obscene sau anti-stat- arată ură față de autorități sau sfidarea sistemului.;

- Ceas fără limbi- simbolul timpului pierdut în închisoare, uneori legat și de sentințe foarte lungi sau pe viață.;
- Pisică- asociată cu hoții care se mândresc cu stilul lor de viață infracțional.;
- Turn de șah- asociat cu escrocii sau hoții profesioniști.

Alte simboluri pot arăta dispreț față de autorități, cum ar fi cătușele rupte sau imagini cu polițiști desenați în mod batjocoritor. În același timp, unii deținuți aleg să-și tatueze cruci, sfinți sau alte simboluri religioase, ca semn al credinței sau dorinței de iertare. În mediul penitenciar, lipsa resurselor face ca tatuajele să fie realizate cu mijloace rudimentare, dar tocmai acest caracter dur și permanent are o însemnătate aparte. A fi tatuat devine un act de curaj, iar uneori chiar o obligație în cadrul unor reguli nescrise din închisoare.

Membri ai bandelor

Tatuajele au devenit, în cadrul bandelor, o formă de exprimare a apartenenței, a poziției în ierarhie și a loialității față de grup. Aceste simboluri erau adesea codificate.

Grupările de motocicliști, precum „Hells Angels”, „Outlaws” sau „Bandidos”, folosesc tatuaje cu semnificații specifice, precum cifra „1%”, care face trimitere la ideea că un mic procent dintre motocicliști trăiesc în afara legii. Alte simboluri întâlnite includ cranii, flăcări, păsări de pradă, sau acronime precum „FTW” (Fuck the World) și „AFFA” (Angels Forever, Forever Angels). În unele cazuri apar și simboluri extremiste, cum ar fi rune sau imagini de inspirație nazistă.

Mișcarea punk, începând cu anii 1970, a adoptat tatuajul ca formă de protest corporal. Tinerii își marcau pielea cu simboluri anarhiste cum ar fi litera „A” încercuită, imagini provocatoare sau obscene, versuri ale trupelor preferate sau portrete ale idolilor punk. Multe dintre aceste tatuaje erau realizate artizanal, cu mijloace improvizate, pentru a sublinia autenticitatea și respingerea normelor sociale.

În bandele stradale, cum ar fi „Crips”, „Bloods”, „Latin Kings” sau „MS-13”, tatuajele funcționează ca un cod intern. Sunt frecvent folosite inițialele bandei, numere cu semnificație ocultă precum 13 pentru litera „M”, lacrimi tatuate sub ochi, elemente religioase reinterpretate (cruci, îngeri căzuți), sau hărți ale teritoriilor tatuate pe piept sau spate.

Cultura hippie

Cultura hippie a anilor ’60-’70 s-a remarcat printr-un spirit de libertate corporală și respingere a normelor conservatoare ale societății. În acest context, tatuajele au devenit simboluri ale rebeliunii, ale păcii și ale legăturii cu natura. Printre cele mai frecvente motive se numără florile, semnele păcii, reprezentări ale soarelui și lunii, zei din mitologia hindusă precum Shiva și Ganesha, mandale, ochiul lui Buddha sau mesaje despre iubire și libertate.
Tatuajele din cultura hippie erau influențate de spiritualitatea orientală, drogurile psihedelice și muzica rock. Erau adesea realizate în mod artizanal, cu mijloace improvizate, în cadrul comunităților alternative.

Tatuajele în spectacolele de circ

Un alt context interesant în care regăsim tatuajele este cel de divertisment, ca element de spectacol, și anume la artiștii de circ ai vremii. Sursele menționează în special perioada victoriană și începutul secolului XX, în SUA si Europa. Tatuajele deveniseră atracție de spectacol, parte din „freak shows” sau spectacolele de curiozități, iar un exemplu celebru in acest sens este Maud Wagner, prima femeie tatuatoare profesionistă din America, care a lucrat în circuri itinerante și și-a transformat întregul corp într-o operă de artă tatuată. Alt exemplu este Captain George Costentenus, un bărbat cu tatuaje pe 90% din corp, prezentat drept „omul barbar tatuat din Burma”, atrăgând mii de spectatori. Simbolurile tatuate erau adesea spectaculoase și neobișnuite precum: dragoni, șerpi, tigri, fiare exotice, cranii, pumnale, flăcări, semne mistice. Aceștia își creau identități ca „omul-zebră”, „omul-leopard” etc.

Pentru circari, tatuajul era un simbol al diferenței față de omul obișnuit, aceștia performau o identitate „monstruoasă” sau „exotică”.

1.3.5 Tatuajele ca mod de exprimare a convingerilor și valorilor

Dat fiind faptul că tatuajele au acest caracter permanent și vizibil, oamenii l-au folosit și îl folosesc în scop de exprimare a convingerilor, ideilor, valorilor și principiilor de viață. De aceea, îl putem întâlni ca simbol al revoltei, exprimării unei poziții ideologice, apartenență politică, religioasă, a orientării sexuale etc.

Exemple în acest sens sunt mișcările de extremă dreapta sau stânga.

Neo-naziștii (extrema dreaptă) foloseau simboluri precum crucea celtică, rune SS, numerele „88” (Heil Hitler), „14” (14 Words), portrete ale lui Hitler, svastici sau citate codificate.

Mișcările de extremă stângă precum anarhiști, marxist-leniniști, comuniști sau alte grupări revoluționare, au folosit de-a lungul timpului tatuaje cu o puternică încărcătură ideologică, simboluri politice și mesaje anti-sistem. Cele mai folosite simboluri au fost steaua roșie, Steagul negru, secera și ciocanul, simbolul anarhiei- litera „A” încercuită, chipuri ale liderilor revoluționari, citate sau lozinci precum „No Gods, No Masters”.

În comunitățile LGBTQ+ și în mișcările feministe, tatuajele devin adesea un act de afirmare a controlului propriului corp. Sunt populare simbolurile precum curcubeul, pumnul feminist, semnul lui Venus, dar și expresii precum „My Body, My Choice” (Corpul meu, alegerea mea).

De asemenea, oamenii își exprimă convingerile religioase și spirituale prin intermediul simbolurilor precum: crucea, îngeri, steaua lui David, versete din biblie, Yin si Yang, ochiul lui Horus, mandala, roata Dharma, imaginea lui Budha și multe altele.

Chiar și în muzică sau culturile alternative, fanii își tatuează chipurile idolilor, versuri cu impact sau simboluri ale curentului din care

fac parte, de exemplu pentagrame în cultura gothic sau portrete ale lui Che Guevara în cercurile revoluționare.

1.3.6 Tatuajele în context cinematografic

Un alt context contemporan în care apar tatuajele este cel cinematografic.

Unul din cele mai relevante exemple in acest sens este serialul „Prision Break”(2005). Povestea îl urmărește pe Michael Scofield, un inginer care își tatuează pe tot corpul, sub formă de desene complicate, planul detaliat al unei închisori de maximă securitate. Scopul său este să-l salveze pe fratele său, Lincoln Burrows, condamnat pe nedrept la moarte. Tatuajul, deși pare doar un model artistic, ascunde coduri, hărți, nume și simboluri care îl ajută pas cu pas în evadare.

Filmul „The Girl with the Dragon Tattoo”(2009) o are în centrul poveștii pe Lisbeth Salander, o tânără hackeriță genială, dar cu un trecut traumatic. Aceasta are un aspect neconvențional, tatuaje proeminente, in special dragonul de pe spate. Tatuajele ei reflectă durerea, revolta și trecutul ei traumatizant. Iar dragonul de pe spate este simbolul forței interioare, al furiei reprimate și al dorinței de a nu mai fi victima nimănui.

Un alt exemplu este reprezentat de filmul „Tattoo”(2002) care urmărește povestea unui tânăr polițist, Marc Schrader, implicat într-o anchetă complicată despre o serie de crime legate de tatuaje extrase de pe pielea victimelor. Pe măsură ce investigația avansează, Marc descoperă o lume subterană periculoasă, în care tatuajele rare sunt vânate ca opere de artă de colecționari obsedați de arta corporală.

De asemenea, în lumea cinematografică există numeroase documentare sau reality show-uri care explorează tema tatuajelor precum: „Ink Master”(2012), „Marked”(2009),
„Tattoo Age”(2011–2013), „Just Tattoo of Us”(2017–2020), „Skindecision: Before and After”(2020).

1.4 Abordarea teoretică

1.4.1 Interacționismul simbolic

Interacționismul simbolic, dezvoltat de George Herbert Mead și Herbert Blumer, pleacă de la ideea că individul și societatea se construiesc reciproc prin interacțiuni sociale și prin semnificațiile atribuite acestor interacțiuni. Simbolurile, inclusiv tatuajele devin forme de comunicare socială, care transmit sensuri atât pentru purtător, cât și pentru cei din jur.

În acest sens, tatuajul este văzut ca un simbol cu multiple niveluri de semnificație: poate reprezenta o experiență personală, o valoare, o relație importantă sau un mesaj adresat lumii. Modul în care ceilalți interpretează tatuajul influențează la rândul său percepția de sine a purtătorului. Astfel, tatuajul este o formă de auto-definire socială.

1.4.2 Teoria identității sociale

Dezvoltată de Henri Tajfel și John Turner, teoria identității sociale explică modul în care oamenii își formează imaginea de sine în funcție de apartenența la diferite grupuri sociale. În contextul tatuajelor, persoanele tatuate se pot identifica cu anumite grupuri precum artiști, oameni din cultura urbană, persoane nonconformiste, comunități LGBTQ+, etc., iar tatuajele devin marcatori vizibili ai acestei apartenențe. Totodată, ele pot crea o distincție față de alte grupuri, de exemplu persoane care resping tatuajele din motive religioase sau culturale.

1.4.3 Teoria stigmatizării

Erving Goffman, în lucrarea sa Stigma: Notes on the Management of Spoiled Identity, explică modul în care indivizii care dețin un atribut considerat deviant de către normele sociale pot fi stigmatizați, adică etichetați negativ și excluși simbolic.

În trecut, tatuajele erau adesea asociate cu criminalitatea, marginalizarea sau rebeliunea, iar persoanele tatuate erau stigmatizate, mai ales în medii conservatoare. Deși percepția asupra tatuajelor s-a

schimbat semnificativ în ultimele decenii, cercetarea arată că stigmatizarea încă persistă în anumite contexte sociale sau geografice, de exemplu în zonele rurale sau în medii religioase tradiționale. Chiar și astăzi, un tatuaj vizibil pe față sau mâini poate afecta șansele unei persoane de a fi angajată în anumite domenii. Astfel, tatuajul este nu doar o formă de exprimare personală, ci și un element care poate genera judecăți sociale, fiind uneori privit ca o provocare la adresa normelor stabilite.

1.4.4 Teoria atașamentului

Teoria atașamentului, formulată de John Bowlby, se concentrează pe nevoia umană fundamentală de a forma legături emoționale stabile și sigure cu alte persoane. Atașamentul se formează încă din copilărie și influențează modul în care individul își construiește relațiile și se raportează la pierdere, siguranță și identitate.

Aplicată fenomenului tatuajelor, această teorie ajută la înțelegerea motivului pentru care unii oameni aleg să-și tatueze chipurile celor dragi, date importante, cuvinte sau desene făcute de copii, animale de companie sau simboluri ale unei relații emoționale puternice. Aceste tatuaje devin o expresie vizuală a legăturii afective, un mod de a păstra permanent pe piele ceva ce nu vor să piardă. Tatuajele comemorative, cele dedicate părinților, partenerilor sau copiilor, pot fi văzute ca o formă resemnificare a durerii sau a pierderii.

2 CAPITOLUL II: METODOLOGIA CERCETĂRII

2.1 Obiectivele cercetării:

1. Analiza evoluției tatuajelor din trecut până în prezent.
2. Identificarea și interpretarea semnificațiilor atribuite tatuajelor de către subiecți.
3. Investigarea măsurii în care persoanele tatuate atribuie semnificații.
4. Explorarea domeniului profesional și a subiectelor relevante din perspectiva artiștilor tatuatori.
5. Analiza frecvenței și cauzelor regretului legat de tatuaje, precum și acoperirea sau îndepărtarea.
6. Evaluarea percepției sociale și a gradului în care persoanele tatuate se simt judecate în prezent.

2.2 Tipul cercetării

Cercetarea de față este o cercetare de tip calitativ, având ca scop înțelegerea profundă a subiectului. Este o cercetare exploratorie, fiindcă încearcă să afle lucruri noi despre un subiect mai puțin studiat. Nu urmărește cantitatea, ci înțelegerea profundă a experiențelor legate de acest fenomen.

2.3 Metodele de cercetare

Metoda principală de cercetare a fost interviul semi-structurat, care a permis o conversație liberă, dar ghidată, cu ajutorul întrebărilor de cercetare. Întrebările au fost deschise, astfel încât aceștia să poată povesti liber din experiența lor.

De asemenea, am folosit analiza de conținut pentru a intra în esența relatărilor.

2.4 Eșantionul / grupul țintă

În cadrul cercetării am abordat două perspective: cea a profesioniștilor (artiștii tatuatori), și cea a subiecților (persoane tatuate), pentru o înțelegere mai profundă a subiectului.

Prima parte a eșantionul a fost format din doi artiști tatuatori, un bărbat și o femeie, care activează în două saloane diferite din orașul Iași, cu o experiență în domeniu de 22 și respectiv 5 ani. Interviurile oferă detalii explicite din domeniu și din interacțiunea cu clienții.

A doua parte a eșantionului cuprinde 27 de persoane tatuate și în total 54 de tatuaje. Subiecții nu au fost aleși pe criterii de vârstă, gen sau profesie. Aceștia au răspuns la un set de 3 întrebări deschise pentru a înțelege semnificațiile, eventualul regret și percepțiile societății. (figura...)

2.5 Etica cercetării

În cadrul acestei cercetări, au fost respectate regulile etice. Participanții au fost informați cu privire la scopul studiului și au participat în mod voluntar. Identitatea acestora a fost protejată. De asemenea, nu s-au forțat răspunsuri luând în considerare caracterul personal al relatărilor.

2.6 Limite ale cercetării

Cercetarea se bazează pe un număr restrâns de persoane intervievate, iar răspunsurile lor sunt subiective, reflectând propriile lor opinii și experiențe. Din acest motiv, rezultatele nu pot fi generalizate. Totuși, scopul lucrării nu este să ofere concluzii generale, ci să aducă o mai bună înțelegere asupra fenomenului.

3 CAPITOLUL III: ANALIZA ȘI INTERPRETAREA DATELOR

3.1 Tabelul 1. Răspunsurile subiecților

În următorul tabel 3.1 sunt prezentate datele colectate de la subiecți pe tema semnificațiilor, eventualul regret și percepțiile societății cu accent pe întrebarea dacă s-au simțit judecați.

Tabel 3.1

Nr.	Semnificația tatuajului	Imaginea tatuajului	Regretul	Percepțiile societății
S.1	,,Bunicul meu care a decedat, era inima și sufletul meu. Bunicul iubea foarte mult porumbeii, a avut porumbei, i-a crescut. Avea acest tatuaj, însă pe cealaltă mână, iar după ce a murit mi l-am făcut cu gândul la el, ca să mă protejeze într-un fel.”	*Figura 3.7 Tatuaj subiect 1*	Nu are regrete	A simțit priviri, în special din partea vârstnicilor.

	,,Acesta este un tatuaj de cuplu împreună cu iubitul meu. Se referă pur și simplu la caracterele noastre. Având „made in heaven„ eu am fost întotdeauna copilul cuminte, care a ascultat de părinți, am fost și sunt iubită de toată lumea, de toată familia. Iar iubitul meu are „made in hell„ fiindcă este opusul meu”	 *Figura 3.8 Tatuaj subiect 1 (a)*	Nu au regrete	
S.2	„În primul rând consider că ar fi egoist să credem că suntem singuri în Univers, sunt pasionată de subiectul necunoscutului și consider că dacă vreodată ar fi să vină extratereștrii, ar avea ceva împotriva oamenilor, dar cu animalele s-ar înțelege perfect fiindcă sunt creaturi pure și inocente.”	 *Figura 3.9 Tatuaj subiect 2*	Regretă parțial. Nu modelul în sine, dar execuția. Și-ar fi dorit linii mai subțiri și mai bine definite.	Se simte privită de multe ori. Primește reacții foarte pozitive la acest tatuaj, dar uneori oamenii se uită și ciudat pentru că nu îi înțeleg semnificația.

	,,Acesta este logoul Avicii, sunt inițialele sale ,,A,, si ,,V,,. Atunci când acesta s-a sinucis mi-am spus ca atunci când împlinesc 18 ani îmi voi tatua logoul lui, pentru ca eu am crescut cu muzica electronică, iar el a fost unul din artiștii cei mai apropiați inimii mele.”	 *Figura 3.10 Tatuaj subiect 2 (a)*	Nu are regrete	Nu s-a simțit judecată.
S.3	„Tatuajele mele arată lucrurile de care sunt atașat. Dinozaurii, meduzele și dragonii de mare înseamnă pentru mine iubirea față de natură, respectul pentru trecut și conștientizarea faptului că resursele naturale sunt fragile.”	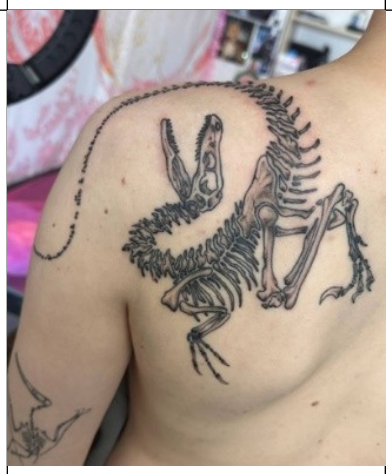 *Figura 3.11 Tatuaj subiect 3*	Nu are regrete	Citez: ,,Tatu ajele mele mă fac să mă simt mai încrezător și îmi dau ocazia să vorbesc despre pasiunile mele atunci când cineva mă întreabă.”

S.4	„Mi-am tatuat o floare la ureche. Iar cel de-al doilea tatuaj din interiorul urechii este soarele pe care îl desenam în coltul paginii când eram mici.”	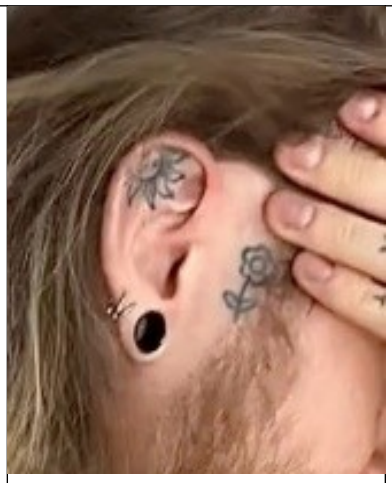 *Figura 3.12 Tatuaj subiect 4*	Nu are regrete	S-a simțit de multe ori judecat pentru faptul că are multe tatuaje, dar și apreciat pentru multe din tatuajele sale.
	„În palma asta țin mereu un fulg de nea.”	 *Figura 3.13 Tatuaj subiect 4 (a)*		
S.5	,,Acesta a fost primul meu tatuaj. Este un șarpe încolătăcit, însă nu are o semnificație. A fost un cadou de la fostul meu iubit.”	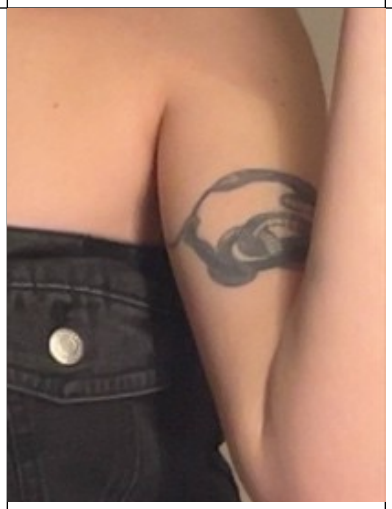 *Figura 3.14 Tatuaj subiect 5*	Regretă acest tatuaj deoarece este făcut cadou din fosta relație și nu mai este de actualitate.	A fost criticată din partea rudelor.

	„Mi-am tatuat „daydream„ fiindcă mă descrie foarte bine. Sunt visătoare si îmi place sa trăiesc in propria lume.”	 *Figura 3.15 Tatuaj subiect 5 (a)*	Nu are regrete	
S.6	,,Acesta a fost primul tatuaj atât pentru mine cât și pentru fata care mi l-a tatuat. A fost gratis și reprezintă ora la care s-a născut sora mea. Totodată sunt numerele mele norocoase.”	 *Figura 3.16 Tatuaj subiect 6*	Nu regretă modelul, dar ar fi putut fi mai bine executat.	A avut critici din partea părinților și a buneilor.
	,,Tatuajul meu semnifică legătura cu dansul. Dorința mea neîmplinită de a fi coreograf. Pictura se numește “Dansuri sub lună” și sunt reprezentate trei zeițe. L-am făcut din primii bani tot din coreografie.”	 *Figura 3.17 Tatuaj subiect 6 (a)*	Nu are regrete	

	,,Acesta reprezintă un fir de lavandă deși mulți cred că e un spic de grâu. A fost câștigat în urma unui concurs pe internet. Condiția era să aibă cinci centimetri. Știam că voiam o floare și am ales lavanda. Lavanda semnifică protecția spirituală, feminitatea, și vindecarea emoțională.”	 *Figura 3.18 Tatuaj subiect 6 (b)*	Nu are regrete	
S.7	,,Tatuajul meu nu poartă o semnificație, deoarece acoperă un alt tatuaj. Totuși este un desen personalizat, conceput de mine. Tulpina crenguței “taie” vizual coastele, iar din ele ,,cresc,, frunzele.”	 *Figura 3.19 Tatuaj subiect 7*	Dat fiind că acesta acoperă un alt tatuaj, l-a regretat pe primul din cauza execuției greșite a tatuatorului, dar menționează că acesta îi place foarte mult și că nimic nu e întâmplător.	Au existat critici legate de dimensiunea mare și de aspectul dur, dar menționează că nu o afectează.

S.8	„Tatuajul meu reprezintă fiecare membru al familiei, mama, tata și pisica. Semnifică susținerea în luarea deciziilor. Este făcut pe mâna dreaptă deoarece semnifică dominație, energie masculină și determinare. În plus are legătură și cu visul neîmplinit de a deveni arheolog.”	 *Figura 3.20 Tatuaj subiect 8*	Nu are regrete	Uneori simte că este privită insistent, iar alteori oamenii nu îi înțeleg semnificația tatuajului.
S.9	,,Îmi plac mult fluturii. Fluturii simbolizează libertate, gingășie și feminitate, și am ales albastrul pentru model.”	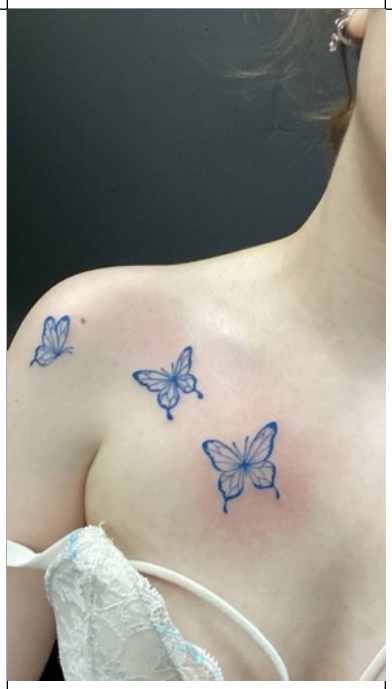 *Figura 3.21 Tatuaj subiect 9*	Are regrete, nu din cauza modelului ci din cauza faptului că lucrarea nu a fost bine realizată de tatuator. În special o deranjează aripile și poziționarea fluturelui din mijloc.	Primește reacții pozitive din partea oamenilor.

S.10	Acesta este cărăbușul meu preferat:“Cerambyx/cerb zburător” El simbolizează legătura cu natura, împământarea, deoarece este pe piciorul stâng, exprimă dragoste pentru patrie (pentru ca trăiește în codrii, și sunt pe cale de dispariție). Steaua semnifică urmarea visurilor, păstrarea valorilor personale și “Scânteia interioară. Pur și simplu iubesc insectele.”	*Figura 3.22 Tatuaj subiect 10*	Nu are regrete	Nu s-a simțit judecată, dar menționează că nu ar deranja-o.
S.11	„Acesta este primul tatuaj făcut cu primii bani din primul job. În română înseamnă “O să fiu mai puternică mâine”. Mereu îl citeam când ieșeam de la muncă. L-am scris în coreeană pentru aprecierea culturii Coreene.”	*Figura 3.23 Tatuaj subiect 11*	Nu are regrete	Nu s-a simțit judecată.

	„Tatuajul are dublă semnificație. Pe de o parte se vede marea și soarele, iar dacă îl întorci se vede luna și muntele. Îmi place și muntele și marea.”	 *Figura 3.24 Tatuaj subiect 11 (a)*	Nu are regrete	A avut remarci din cauza dimensiunii mari pe mână.
	„E o Narcisă grafică. În primul rând semnifică numele meu, iar în al doilea rând, Narcisa e floarea lunii martie în care e născută mama mea.”	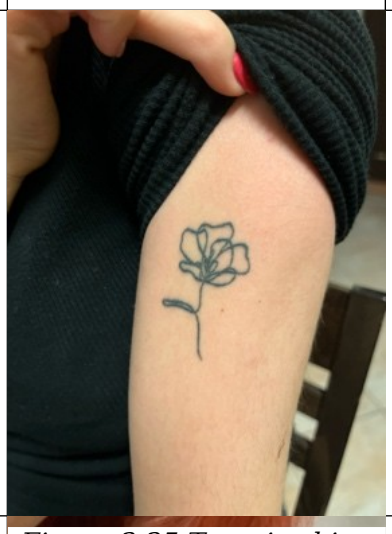 *Figura 3.25 Tatuaj subiect 11 (b)*	Nu are regrete	A simțit doar aprecieri.
	„În primul rând ador fluturii. În al doilea rând fluturii semnifică schimbarea și sentimentul de a te simți tânăr toată viața.”	 *Figura 3.26 Tatuaj subiect 11 (c)*	Nu are regrete	A primit doar aprecieri.

	„Acesta a fost un tatuaj foarte spontan. Pur și simplu am vrut să-mi fac unul.”	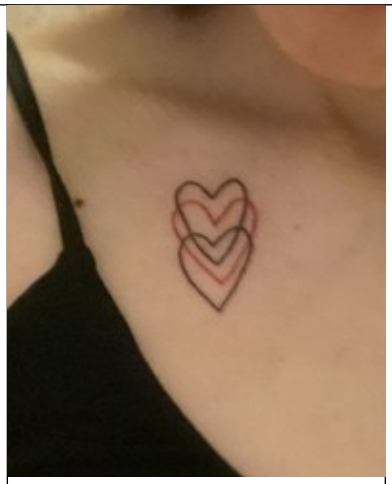	Nu are regrete	A avut remarci din cauza felului în care a fost executat.
S.12	„Pentru mine a reprezentat sfârșitul trecutului și un nou început.”	*Figura 3.28 Tatuaj subiect 12*	Nu are regrete	Nu s-a simțit judecată.
S.13	„Acesta este scrisul de mână a unor persoane foarte dragi mie, o amintire. Sunt inscripții care spun sa nu renunți și să te iubești pe tine.”	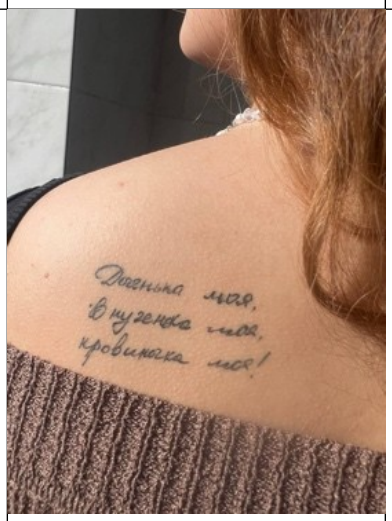 *Figura 3.29 Tatuaj subiect 13*	Nu are regrete, și menționează că nici nu îl va regreta pe viitor.	Simte adesea reacții negative în special din partea vârstnicilor din transportul public.

	Nu are semnificație. Citez: „Sunt de dragul esteticii.”	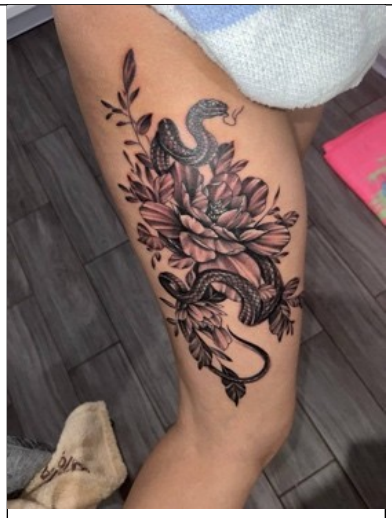 *Figura 3.30 Tatuaj subiect 13 (a)*	Nu are regrete	
	,,Nu are o semnificație, dar îmi place citatul ,,Trăiesc, deci iubesc.”	*Figura 3.31 Tatuaj subiect 13 (b)*	Nu are regrete	
	Nu are semnificație	*Figura 3.32 Tatuaj subiect 13 (c)*	Nu are regrete	

S.14	„Albina este legată de o poveste personală din copilărie, plus că sunt dependent de muncă și cred că mă caracterizează.”	 *Figura 3.33 Tatuaj subiect 14*	Nu are regrete	S-a simțit criticat. Citez: „A fost un număr mic de oameni care mi-au spus că nu e frumos și că mi-am stricat frumusețea naturală. Asta va exista mereu și nu pot face nimic în privința asta.”
S.15	,,Tatuajul meu semnifică faptul că frumusețea și recunoștința pot merge mereu mână în mână.,,	 *Figura 3.34 Tatuaj subiect 15*	Nu are regrete	A primit doar reacții pozitive.

S.16	Nu are semnificație.	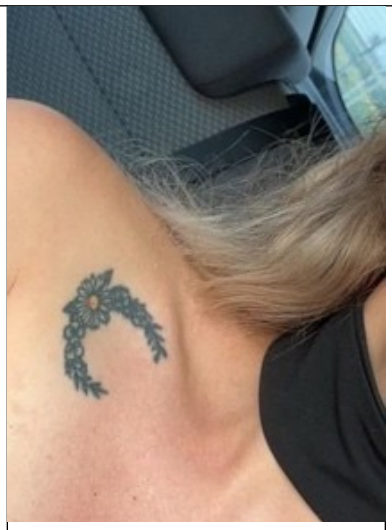 *Figura 3.35 Tatuaj subiect 16*	Nu are regrete	Nu s-a simțit judecată.
S.17	,,Tatuajul reprezintă un ,,triskelion,,; un simbol ce exprimă echilibrul, mișcarea și ciclicitatea in viață. De asemenea mai poate reprezenta, minte, trup și spirit.”	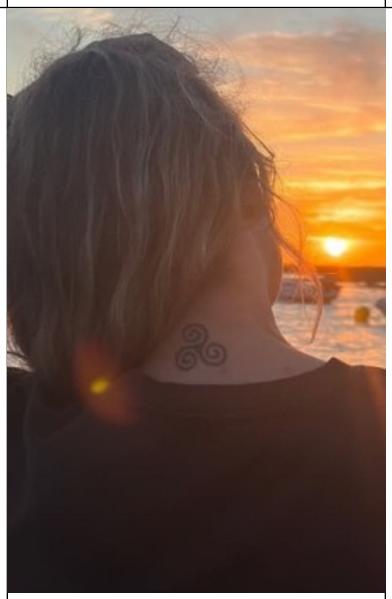 *Figura 3.36 Tatuaj subiect 17*	Nu are regrete	Nu s-a simțit judecată, doar că s-a confruntat cu interpretare a greșită a tatuajului, multă lume crezând că semnifică „fidget spinerele” din acea perioada.

S18	„Tatuajul reprezintă cel mai bun prieten al omului- câinele, și a iubirii necondiționate.”	 *Figura 3.37 Tatuaj subiect 18*	Nu are regrete	Primește adesea reacții pozitive.
S.19	“My soul is always with you” este un citat dintr-o scrisoare din anime-ul “Banana Fish”. Am copiat scrisul lui Eiji (tipul care a scris scrisoarea) pentru că este ultima scrisoare pe care o trimite prietenului lui Ash (tip care era gang member), în care ii spune practic că îl apreciază ca și suflet nu persoana, amândoi sunt diferiți fizic dar spiritual sunt la fel de buni indiferent trecutul pe care îl au. La final ii spune “sayonara America, sayonara New York, but i wont say sayonara to you ash” sayonara fiind un goodbye care marchează finalitatea permanenta a unei	 *Figura 3.38 Tatuaj subiect 19*	Citez: „Nu regret absolut deloc niciunul. Eu vad tatuajele ca o formă de exprimare artistică, motiv pentru care eu le-am ales de multă vreme și aș dori ca tot ce am pe piele sa mă reprezinte într-un mod. Poate pe viitor voi regreta câteva doar că momentan	S-a simțit judecată. Citez: În majoritatea timpului da. Percepția actuală oamenilor este foarte îndoctrinată și foarte speriată de spontaneitate și starea permanentă a unui lucru. Îmi place sa fiu constantă așa că probabil vad lucrurile mai diferit, îmi place să nu fiu potrivită

	acțiuni. E un memento pentru mine că im worth it, și niciodată singură, indiferent de cine am fost/sunt/voi fi in viață asta.		sunt super încântată de deciziile mele.”	tiparului și să îmi fac din când în când un “custom edit” pentru că până la urma despre asta e vorba in viață. E ca trendul acela cu “i almost forgot this was the whole point” și niciodată nu vreau să trăiesc gândindu-mă la ceva ce iubeam înainte și în acel moment l-am uitat. „ Menționea ză că s-a simțit apreciată doar de familie.
	“333 și steluțele” sunt numărul meu norocos, angel number, si constelația leu, zodia mea, e doar ceva cu care rezonez.”	*Figura 3.39 Tatuaj subiect 19 (a)*		
	“Desole” este piesa trupei „Gorillaz„, pe care o ascult mereu când am nevoie de un impuls de energie sau de bună dispoziție. Coroana de dafin este o replică a coroanei lui Iulius Caesar, coroana cu care a si fost înmormântat. Semnifica putere, perseverenta, simbol al victoriei supreme, un simbol care sa îmi amintească mereu ca indiferent in ce situație mă aflu pot	*Figura 3.40 Tatuaj subiect 19 (b)*		

	ieși “victorioasa”.			
	,,Zâna cu florile de vișin este din prima mea carte de povești pe care mi-a cumpărat-o mama și pe care am citit-o cu ea pana am rupt efectiv cotorul, și e zâna la care mă uitam mereu pentru că avea o rochiță roz. Florile de vișin sunt florile din copacul sub care mai stăteam cu bunicul meu înainte, un copac plantat de el în care mereu îmi dădea sa îi țin găleata ca să culeagă vișine.”	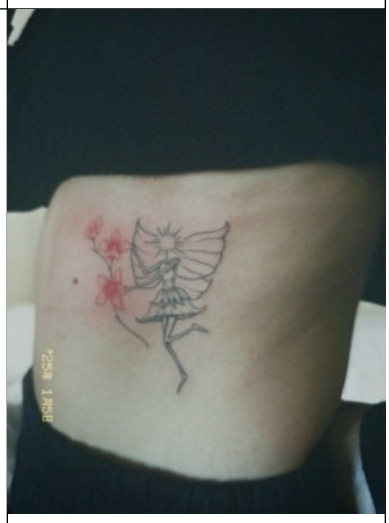 *Figura 3.41 Tatuaj subiect 19 (c)*		
	“The View From Halfway Down” e un vers din poemul cu același nume din serialul „Bojack Horseman„. Este recitat în contextul reînscenării suicidului unui personaj principal, dar contextul în care este spus este unul de regret. Este un poem cu care rezonez foarte mult, este superb din toate punctele de vedere, și cumva un	*Figura 3.42 Tatuaj subiect 19 (d)*		

	reminder că “things do get better” dar ne trebuie tuturor timp de vindecare așa că nu trebuie sa oprim acest proces de vindecare.			
	„Este un model de “azulejos”- gresia tradițional portugheza. E un tatuaj pe care l-am făcut împreună cu cea mai bună prietena a mea. Este reprezentativ locului unde ne am cunoscut, în Portugalia, și e un mic simbol și pentru aventurile de acolo.„	*Figura 3.43 Tatuaj subiect 19 (e)*		

S.20	„Este celebrul desen făcut de Michelangelo pe Capela Sixtină, dar nu are un sens religios. Tatuajul reprezintă legătura cu mama mea, ea are unul exact la fel. Mâna de mai sus o reprezintă pe mama, iar cea de jos-pe mine. Soarele și luna reprezintă iubirea noastră, fiindcă îi spun foarte des că o iubesc până la lună și înapoi.”	*Figura 3.44 Tatuaj subiect 20*	,,Nu am regretat niciodată tatuajul. Am avut poza salvată în telefon timp de un an jumătate și mă uitam în fiecare zi să văd dacă mă plictisesc, iar abia apoi l-am făcut”	Au primit doar aprecieri.
S.21	„Este un tatuaj comun cu prietena mea cea mai bună, doar că al ei este roșu. Când ne-am cunoscut, eram într-un grup ce avea temă acvatică și așa ne-am apropiat. Voiam ambele un tatuaj, dar nu știam ce, iar când eram în București de Revelion, am văzut pe perete un tablou cu două meduze și am fost de acord că asta ne vom tatua.”	*Figura 3.45 Tatuaj subiect 21*	Nu au regrete	„A simțit priviri, în special din partea bătrânilor, dar nu au deranjat-o.”

S.22	„Tatuajul nu are o semnificație, este un model de pe Instagram din portofoliul tatuatoarei.”	 *Figura 3.46 Tatuaj subiect 22*	Nu are regrete	S-a simțit judecată din partea rudelor tatălui.
	„Mi-am dorit un liliac și o pisică și am încercat să le combin.”	 *Figura 3.47 Tatuaj subiect 22 (a)*	Nu are regrete	
	„Este primul meu tatuaj, l-am făcut la 19 ani și reprezintă simbolul trupei mele preferate- „Palaye Royale”.”	 *Figura 3.48 Tatuaj subiect 22 (b)*	Nu are regrete	

S.23	„Ambele tatuaje acoperă cicatrici de auto-vătămare pe care mi le-am făcut în adolescență, iar scopul lor este să ascundă acea perioadă care nu mă caracterizează în prezent. Tatuajul reprezintă o gândire deschisă.”	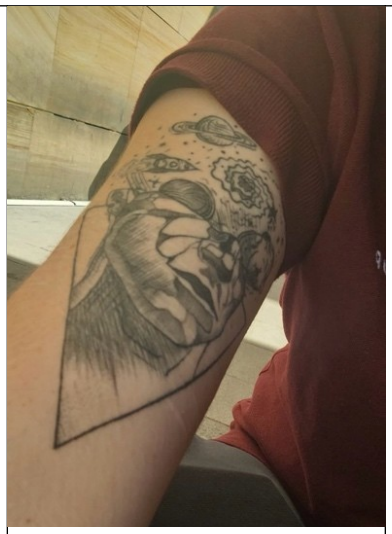 *Figura 3.49 Tatuaj subiect 23*	Nu are regrete	S-a simțit judecat de tăieturile de autovătămare, nu și de tatuaje.
	„Acest tatuaj reprezintă conexiunea cu natura.”	 *Figura 3.52 Tatuaj subiect 23 (a)*	Nu are regrete	

S.24	„Tatuajul meu reprezintă o pânză cu un păianjen și l-am făcut pentru că am o fobie de păianjeni. Mi s-a părut interesant să îl am toată viața pe corp-un fel de autoironie.”	 *Figura 3.53 Tatuaj subiect 24*	„Regretă enorm ambele tatuaje. Citez: „Primul tatuaj l-am făcut când aveam 18 ani, deși toți adulții din viața mea îmi spuneau că o să regret dacă le fac atât de tânără, fiindcă stilul meu ar putea să se mai schimbe în timp. Am refuzat să cred asta, dar acum înțeleg și sper ca, în viitor, să le scot cu laserul.”	Citez: „Niciodată nu m-am simțit judecată, pentru că am observat că oamenilor nu le pasă. Am avut doar glume pe seama asta. Unele persoane chiar m-au complimentat, în ciuda faptului că eu le regret.”
	„Acest tatuaj l-am făcut foarte impulsiv. Sunt niște ochi, făcuți într-un stil abstract și nu foarte multe persoane pot să vadă asta.”	 *Figura 3.54 Tatuaj subiect 24 (a)*		

S.25	„La momentul respectiv tatuajul însemna începuturi noi, lăsarea lucrurilor vechi în spate.”	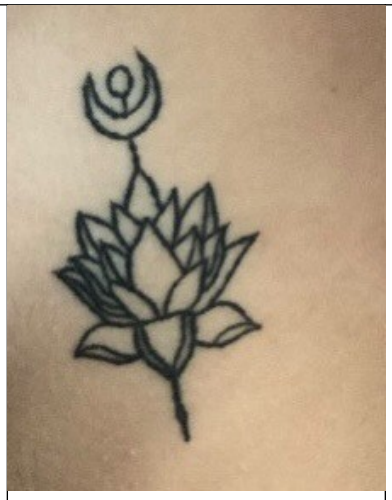 *Figura 3.55 Tatuaj subiect 25*	Nu are regrete	Nu a primit reacții deoarece nu este un tatuaj la vedere.
S.26	,,Este primul tatuaj făcut. Mi-am tatuat ochiul mamei mele.”	 *Figura 3.56 Tatuaj subiect 26*	Nu are regrete	A simțit de multe ori priviri asupra tuturor tatuajelor.
S.27	Nu are semnificație	 *Figura 3.57 Tatuaj subiect 27*	Nu are regrete	

	Nu are semnificație	 *Figura 3.58 Tatuaj subiect 27 (a)*	Nu are regrete	
	Nu are semnificație	 *Figura 3.59 Tatuaj subiect 27 (b)*	Nu are regrete	

3.2 Atribuirea semnificațiilor

După cum am aflat în prima parte a lucrării, istoria tatuajului este plină de semnificații și simboluri, în cele mai diverse contexte și categorii de oameni.

În acest sens, am discutat cu ambii tatuatori pe acest subiect și mi-am dorit să aflu din experiența lor în ce măsură oamenii atribuie semnificații tatuajelor pe care le fac.

Discutând cu primul artist tatuator, acesta mi-a spus că din experiența sa 70 % din tatuaje nu au semnificații, în timp ce doar 30% semnifică ceva, iar ca să citez cuvintele sale: ,,Ceea ce din punctul meu de vedere este greșit, foarte greșit. Dacă nu ai o poveste nu ai cum să ai o satisfacție totală asupra tatuajului. Ar fi ideal ca un tatuaj să aibă o poveste în spate. Mulți îl aleg doar pentru că li se pare la modă”.

In cel de-al doilea salon de tatuaj, artista a estimat 60 % fără semnificații și 40% cu semnificații. Cele fără semnificație sunt motivate adesea de tendințe actuale, modele de pe internet, dorința de a purta un tatuaj doar pentru estetică. Aici artista mi-a explicat și despre „tatuaje flash”, adică modele gata făcute, pe care clienții le pot alege direct din cataloage, portofoliu sau chiar de pe pereții studioului.

În cazul celor 27 de respondenți, din cele 54 de tatuaje (tabelul 3.1), 16 nu au o semnificație pentru ei, ceea ce reflecta un procent de aproximativ 30%.

Pentru a face o paralelă între trecut si prezent, în trecut, tatuajele aveau semnificații puternic religioase, spirituale, de protecție, apartenență sau statut social. Nu oricine le avea, iar acestea erau legate de ritualuri, tradiții sau experiențe importante. În prezent, însă, datorită accesului larg la această practică, normelor de igienă și a influenței tendințelor moderne, tatuajele au devenit o formă comună de personalizare a corpului, accentuându-se tot mai mult caracterul lor estetic, uneori în detrimentul semnificației profunde. Atribuirea semnificațiilor are loc în procent de doar 30-40% din cazuri.

3.2.1 Tatuajele cu rol afectiv

Teoria atașamentului, dezvoltată de John Bowlby, explică nevoia fundamentală a ființei umane de a forma legături emoționale stabile și semnificative cu alte persoane. În acest sens, unele persoane aleg să-și facă tatuaje care simbolizează o legătură emoțională puternică. Acestea sunt tatuajele cu rol afectiv. Îi fac pe oameni să se simtă mai aproape de o ființă dragă sau ca o forma de comemorare. Tatuajul devine astfel o forma vizibilă și permanentă pe corp, care exprimă atașamentul. Cele mai frecvente atribuiri de semnificații din experiențele tatuatorilor, dar și din datele tabelului sunt experiențele de viață personale și legătura cu ființele dragi- părinți, copii, parteneri de cuplu, prieteni, animăluțe etc. Iar în continuare vom face o analiză a datelor obținute.

În figura 3.10 regăsim un tatuaj cu ora nașterii la care s-a născut sora respondentului.

Tatuajul cu 3 dinți (figura 3.14) reprezintă fiecare membru al familiei- mama, tata și pisica. În plus are legătura și cu visul neîmplinit de a deveni arheolog.

Pe lângă semnificația principală a florii (figura 3.19), respondentul atribuie și un al doilea sens- cel al legăturii cu luna în care este născută mama sa.

În figura 3.23 persoana și-a tatuat inscripțiile unor persoane dragi.

Floarea de vișin (figura 3.35) reprezintă legătura cu bunicul său.

Iar ultimul caz este cel al respondentului care și-a tatuat ochiul mamei sale (figura 3.45).

Un alt caz povestit de tatuator este cel al unei cliente care după 6 fertilizări in vitro nereușite, era pe cale să renunțe permanent la ideea că va putea avea vreodată un copil. Într-o noapte, aceasta visează că va avea o fetiță, iar a doua zi primește fericita veste că urmează să fie mămică. Iar în urma acestui fapt și-a făcut un tatuaj.

3.2.1.1 Tatuajele asortate sau identice

Printre practicile frecvent întâlnite în rândul persoanelor tatuate se numără și realizarea tatuajelor asortate sau chiar identice. Iar în tabel regăsim 4 astfel de cazuri.

În primul caz (figura 3.2) este un exemplu de tatuaje de cuplu, in care cei doi si-au marcat caracterele opuse.

Cel de-al doilea caz (figura 3.37) reprezintă un tatuaj identic făcut împreună cu cea mai bună prietenă și este reprezentativ locului în care s-au cunoscut.

Un caz similar de tatuaje în cadrul prieteniei (figura 3.39) reprezintă o meduză care reflectă pasiunea comună a acestora pentru lumea acvatică și felul în care s-au cunoscut.

Ultimul caz este un tatuaj identic mamă-fiică, figura (3.38) care reprezintă pictura lui Michelangelo de pe Capela Sixtină, dar fără un sens religios, ci un cu totul alt context. Aceasta explică felul în care mâna de sus o reprezintă pe mamă, iar cea de jos pe ea. Totodată soarele și luna reprezintă iubirea dintre cele două, fiindcă îi spune foarte des că o iubește până la lună si înapoi.

3.2.1.2 Tatuajele comemorative

Tatuatoarea mi-a povestit despre un client căruia îi murise tatăl. Când a venit cu ideea, aceasta nu știa că e un tatuaj memorial. Clientul își dorea o cheie de mașină, un lanț, iar pe lângă acea cheie să scrie „Quansum” cu un anumit font, de pe un hanorac. Inițial tatuajul nu prea avea sens fiindcă, spune ea, majoritatea își tatuează data de naștere, numele persoanei dragi etc. Abia atunci îi povestise că tatuajul este în memoria tatălui său care era mecanic și îi arătase o poză cu ei doi de când el avea cam 3-4 ani. În imagine, tatăl purta acel hanorac inscripționat „Quansum”. Așa îl văzuse pe tatăl lui majoritatea vieții. Prin tatuaj, bărbatul a dorit să păstreze vie amintirea tatălui său. Deși imaginea nu pare să aibă sens pentru ceilalți, pentru el are un mesaj profund și un mod personal de a duce amintirea tatălui său mai departe.

Unul dintre cele mai emoționante și recente cazuri povestite de artistul tatuator, a fost cel al unei mame care și-a pierdut copilul la scurt timp după naștere. Copilul fusese scos viu, însă a decedat la doar câteva minute. În străinătate, există practica ca în astfel de situații tragice, părinților să li se ofere o fotografie a nou-născutului, îmbrăcat, pentru a păstra o amintire a acestuia. Mama a adus acea fotografie la salon și a cerut ca imaginea copilului să fie transpusă pe piele, exact așa cum apărea în fotografie, inclusiv cu petele de sânge vizibile. Tatuajul a reprezentat o forma de comemorare în acest caz. În psihologia durerii și pierderii, acest proces se numește „resemnificare simbolică”, adică persoana încearcă să dea un sens pierderii și să o transforme într-o parte a identității sale.

Un alt tip de tatuaj pe care l-am întâlnit destul de des în discuțiile cu tatuatorii este cel dedicat animalelor de companie. Unii își tatuează animalul în viață, din dorința de a marca legătura lor specială, alții o fac după ce acesta a murit, ca un gest de comemorare. Așa că, atunci când pierd un animal drag aceștia simt nevoia să păstreze o amintire pentru totdeauna. Tatuajele pot fi diferite: urme de lăbuțe, numele animalului, date importante, până la portrete realiste cu aceștia.

În cazul respondenților, regăsim in tabel 2 tatuaje în scop comemorativ.

Primul caz (figura 3.2) este cel al unei persoane care a avut o legătura profundă cu bunicul sau , iar fiindcă acesta iubea porumbeii, îi creștea, și avea tatuat un porumbel, respondentul a decis să-și tatueze același simbol ca formă de omagiu și păstrare a amintirii mult iubitului bunic.

In cel de-al doilea caz din tabel (figura 3.4), respondentul a decis să-și tatueze inițialele lui Avicii, regretatul artist care s-a sinucis, motivația fiind legată de faptul că a crescut cu muzica acestuia. În acest caz observăm comemorarea unei personalități care a influențat viața respondentului, deși nu l-a cunoscut personal.

3.2.1.3 Tatuarea pe desenul sau scrisul unei persoane dragi

O altă tendință din ultimii ani pe care mi-a menționat-o artista este cea în care fiecare membru din familie desenează fie câte o inimioara, o floricică (la flori poți face un buchet) pe care mai apoi să le tatuezi. Țin să menționez că atunci când mi-a povestit de această practică mi-a venit imediat în minte Georgina Rodriguez, soția lui Cristiano Ronaldo, care și-a tatuat desenele copiilor șai pe mana. Regăsim un caz de acest tip in tabel (figura 3.23) în care respondentul și-a tatuat pe umăr scrisul de mână a unei persoane dragi.

3.2.1.4 Legătura cu animalele si natura

În cadrul cercetării s-a evidențiat o legătura profundă cu animalele și natura.

Primul caz din tabel (figura 3.3) este reprezentat de un extraterestru care ține în brațe un cățel și are o semnificație profundă pentru respondent. Aceasta își explică alegerea tatuajului astfel: consideră că ar fi egoist să credem că suntem singuri în Univers și se declară pasionată de tot ceea ce ține de necunoscut. În viziunea sa, dacă extratereștrii ar veni vreodată pe Pământ, nu s-ar înțelege cu oamenii, ci doar cu animalele, deoarece acestea sunt creaturi pure și inocente.

In continuare (figura 3.5) ne prezintă un schelet de dinozaur. Prin acesta, respondentul exprimă lucrurile de care este pasionat, precum dinozaurii, meduzele și dragonii de mare. De asemenea a mai menționat că înseamnă iubirea față de natura, respectul pentru trecut și conștientizarea faptului că resursele naturale sunt fragile.

Un alt caz interesant (figura 3.16) reprezintă cărăbușul preferat al respondentului, fiind profund pasionat de insecte. Acesta simbolizează legătura cu natura , împământarea și dragostea pentru patrie, deoarece cărăbușul trăiește in codrii.

În figura 3.27 este reprezentată o albină care are legătura cu o poveste personală din copilărie, dar care înseamnă și hărnicia și dependenta de muncă a respondentului.

In imaginea 3.31 este reprezentat un câine care „bate palma” cu stăpânul sau și reprezintă conexiunea și iubirea necondiționată a celui mai bun prieten al omului.

Pe lângă acestea, în tabel regăsim o varietate de imagini și simboluri având legătură cu natura si animalele. Regăsim frecvent fluturii (figurile 3.15, 3.19 și 3.22), porumbelul, meduza, șarpele, pisicile (în stil abstract), liliacul, păianjenul, flori precum narcisa, trandafirul, florile de vișin și nufărul. Dar și elemente naturale ca steluțe, marea și muntele.

3.2.2 Legătura cu Divinitatea

În prima parte a lucrării, istoria tatuajelor ne arată o profundă conexiune cu sacrul și Divinul.
Pentru partea de cercetare am analizat acest aspect din prezent.

În primul salon am discutat pe larg acest subiect. Cu ani în urmă, legătura dintre tatuaj și divinitate era mult mai vizibilă. Aproape fiecare client venea cu ceva religios în minte, fie o cruce, fie chipul lui Iisus, îngeri protectori sau versete din Biblie care le marcau un moment greu sau o revelație personală. Citez ,,Îmi amintesc perfect cel mai amplu proiect de genul ăsta: „Cina cea de Taină”, întinsă pe tot brațul, ca o frescă vie. Acum astfel de cereri sunt, dar mai rare, atunci era o adevărată tendință spirituală”.

Un caz excepțional povestit de tatuatoare a fost cel al unei cliente care i-a povestit despre un vis pe care l-a avut, în contextul în care femeia era foarte conectată cu Divinitatea, spiritualitatea, și a simțit această chemare să plece singură într-un pelerinaj care trece prin mai multe țări, punctul de destinație fiind în Spania. În visul respectiv, un Sfânt i-a comunicat femeii că dacă vrea să meargă în acest pelerinaj să-și tatueze o sabie pe spate, sabia aparținând acelui Sfânt. După visul respectiv, uitându-se la punctul de pornire din pelerinajul respectiv, era acolo o piatră mare monumentală pe care era o sabie. Clienta a ținut să menționeze neapărat că a simțit că tatuatoarea face parte din tot acest drum al ei. Aceasta și-a dorit un fel anume de sabie. Artista menționează

ca i-a plăcut foarte mult experiența, și s-a simțit ,,aleasă” întru-un fel. În acest exemplu observăm și o legătură cu visele.

3.2.3 Simboluri frecvent utilizate

Având în vedere legătura profundă dintre tatuaje și simboluri, am discutat cu artiștii tatuatori despre cele mai solicitate modelele de către clienți.

În primul salon răspunsul a fost în felul următor: data de naștere a persoanelor dragi, infinitul, coroanele, leii, ceasurile, scările, trandafirii, șerpii, lupii și pădurile. Tatuatorul afirmă ca, în mod surprinzător, simbolurile rămân același de-a lungul anilor si ca atât el, cât și colegii săi au obosit de unele simboluri cerute obsesiv de ani de zile. De exemplu, spune că, la cât de mult s-a repetat, poate realiza un leu chiar și fără o schiță prealabilă.

Acesta spune că din punctul său de vedere, este frustrant că, în ciuda avansului tehnologic și a nivelului artistic atins in prezent, clienții să aleagă aceleași in mod continuu aceleași teme, fără variație sau originalitate.

În cazul artistei cele mai frecvente simboluri includ: data de naștere a părinților, fraților, surorilor, neo-tribalele, cyber sigilism, steluțe, scrisuri, citate, familia care urcă pe scară, portrete de animale, femei cu coarne etc.

3.3 Procesul și colaborarea cu clientul

În mod obișnuit, procesul tatuării începe cu o întâlnire prealabilă, în care se discută despre dorințele clientului, despre tema sau povestea pe care vrea să o transmită prin tatuajul său. Unii clienți vin deja cu un design stabilit, cu o idee clară despre ceea ce își doresc, și în aceste cazuri, dacă designul este bine realizat și potrivit, îl acceptă așa cum este. Însă, de multe ori, sunt necesare ajustări în funcție de zona, mărime, culoare etc. Potrivit ambilor artiști, fiecare tatuaj trebuie să reflecte și stilul tatuatorului: citez ,,Considerăm că este important să ne punem și noi amprenta asupra desenului”.

Pe baza acestei discuții artiștii realizează o schiță. După ce clientul aprobă designul și se stabilește prețul, se ia un avans și se programează ședința de tatuaj. În cadrul întâlnirii de tatuare, se realizează schița finală pe piele, iar clientul poate vedea exact cum va arăta tatuajul înainte de a începe procesul efectiv de tatuare.

I-am întrebat pe aceștia ce provocări întâlnesc adesea în lucrul cu clienții. Mi-au spus că exista diferite tipologii de oameni, cu unii este mai greu de lucrat. Se confrunta uneori cu persoane sub influența alcoolului, drogurilor sau diverse probleme de sănătate mentală. În aceste cazuri, este foarte important ca tatuatorul să își păstreze profesionalismul. Iar din punct de vedere tehnic, provocările cu care se confruntă ar fi tipul de piele și tatuajele realizate în tuș color.

Am întrebat artistul dacă are un stil anume sau dacă experimentează diferite tehnici, răspunsul lui a fost în felul următor: „Orice. E foarte greu să te axezi doar pe un singur stil. S-ar putea să nu ai atât de mulți clienți și sa nu produci la fel de mulți bani. Nu-i nimic greșit în asta, e foarte bine să te axezi doar pe un singur stil, numai că nu e atât de mare nișa, cel puțin pe partea Moldovei, așa cum ar fi daca ai merge în București sau orașele mari.”

3.4 Tatuajele color

În ultimii ani, exista o cerere tot mai mare către tatuajele colorate, față de perioada anterioară când predominau cele realizate doar cu cerneală neagră. Evoluția din domeniu a permis culorilor să fie mai stabile și să reziste mai bine în timp, ceea ce a dus la o creștere a popularității acestui tip de tatuaj. Totuși, artistul mi-a menționat că, în urmă cu aproximativ trei ani, au apărut restricții privind utilizarea anumitor cerneluri colorate, iar reglementările impun ca acestea să fie certificate și conforme cu standardele europene. Din acest motiv, tatuatorul mi-a explicat că paleta de culori disponibilă s-a redus considerabil, iar acum sunt nevoiți să combine culorile existente pentru a

obține rezultatele dorite. Oamenii aleg tatuajele colorate pentru expresivitate și impactul lor vizual.

3.5 Categorii de persoane tatuate

În cadrul discuției am fost interesată despre categoriile de persoane care se tatuează în prezent pe diferite criterii de gen, vârstă, ocupație profesională etc.

Primul răspuns a fost că nu mai există o categorie anume în prezent. Citez: ,,Dacă înainte, prin anii 2000, tatuajele erau asociate cu pușcăriașii, acum oricine se tatuează: doctori, avocați, procurori etc". La cel de-al doilea salon mi s-a spus, de asemenea, că datorită faptului că tatuajele nu mai sunt atât de stigmatizate, au clienți din toate categoriile și ocupațiile profesionale: IT-iști, avocați, oameni din medii de artă, studenți, în special de la medicina veterinara și in special francezi".

Am discutat în continuare despre criteriile de gen. Am aflat în mod surprinzător că la primul salon, în medie aproximativ 80% sunt femei, în timp ce doar 20% sunt bărbați. Tatuatorul a subliniat că în cazul sau proporția ajunge chiar la 90% femei, remarcându-se o scădere semnificativă a solicitărilor din partea bărbaților în ultima perioadă, iar în cazul celui de-al doilea salon femeile sunt in proporție de 90-95 la sută, procentul mic de bărbați încadrând persoane din comunitatea Qeer (gay, trans) și comunități mai retrase care dacă ar merge la un salon clasic nu ar avea o experiență prea plăcută din cauza stigmatizării. Astfel, se poate observa o tendință clară de creștere a numărului de cereri din partea femeilor.

Cât despre categoriile de vârsta, de asemenea nu exista limitări. La primul salon cel mai in vârsta bărbat a fost de 77 de ani, iar cea mai in vârstă femeie avea 67. I-am întrebat despre tatuajele acestora. Bărbatul își tatuase un trifoi cu patru foi pe gat, iar femeia, numele nepoților și fluturi. La cel de-al doilea salon cea mai in vârsta clienta avea 65 de ani, și si-a tatuat un infinit si inițialele părinților, tatuajul fiind cadou din partea nepoatei sale.

3.6 Etica profesională și regulamente

În cadrul cercetării am descoperit o serie de norme și reguli, atât din punct de vedere legal cât și moral. Am întrebat dacă au existat tatuaje pe care le-au refuzat de-a lungul timpului, iar răspunsul a fost afirmativ. Artistul a subliniat că, în cadrul salonului, se acordă o mare importanță imaginii profesionale și reputației. Tocmai de aceea, sunt respinse anumite cereri, în special atunci când clienții solicită tatuaje copiate de pe internet sau realizate de artiști mai puțin experimentați. A oferit un exemplu concret în care leul semăna mai degrabă a câine sau chiar șobolan. În astfel de situații, chiar dacă clientul insistă, tatuajul este refuzat, deoarece produsul final ar afecta imaginea și credibilitatea salonului. Am aflat că aceștia nu tatuează pe față, fiind o alegere proprie, deși ar exista solicitări. Aceeași etică am întâlnit-o și la artista tatuatoare care mi-a menționat că nu tatuează pe față și pe degete până la vârsta de 25 de ani. De asemenea, din punct de vedere moral aceștia își informează clienții cu ce s-ar putea să nu arate bine in timp. Preferă să fie împăcați cu munca făcută. Interesant mi s-a părut și un alt exemplu, anume cel al simbolurilor interzise, artistul menționând svasticile și steaua nordului, spunând că s-au dat și legi în acest sens. Citez: ,,Sunt unele lucruri care nu trebuie tatuate din punctul meu de vedere pentru că au o istorie în spate, au fost suferințe mari din cauza acestor lucruri. Și în primul rând respecți oamenii, indiferent de situație. Nu trebuie să o faci public”.

Din punct de vedere legal nu este permisă tatuarea persoanelor aflate în stare de ebrietate sau sub influența substanțelor interzise. De asemenea, sunt excluse persoanele care suferă de afecțiuni psihice ce le pot afecta discernământul. Sunt evitate și cazurile medicale speciale, precum cele ale persoanelor cu diabet, boli de inimă, epilepsie, boli infecțioase transmisibile prin sânge (precum hepatita), femeile însărcinate, cele care alăptează sau persoanele nevăzătoare. Pentru astfel de situații, salonul solicită o adeverință medicală, iar înainte de procedură fiecare client este obligat să semneze pe propria răspundere un document care conține toate aceste aspecte. În cazul în care apar suspiciuni, se solicită o confirmare scrisă din partea unui medic.

Tatuatorul a menționat că uneori trebuie să joace și rolul unui „detectiv”, pentru a proteja atât siguranța clientului, cât și a echipei. În ceea ce privește bolile transmisibile prin sânge, există o atenție sporită. Chiar dacă legislația nu interzice tatuarea acestor persoane, se i-au măsuri stricte pentru a preveni orice risc. O eventuală înțepătură accidentală ar impune izolarea completă a spațiului și chiar închiderea salonului temporar, ceea ce implică un risc major pentru toți cei implicați. Astfel, artistul mi-a menționat că e preferabil ca astfel de cazuri să fie refuzate. De asemenea, nu sunt acceptați minori. Chiar dacă în trecut legislația permitea tatuarea tinerilor peste 16 ani cu acordul părinților, salonul nu a aplicat niciodată această practică. Potrivit tatuatorului, vârsta minimă recomandată pentru un tatuaj ar trebui să fie 21 de ani, deoarece abia atunci decizia este una matură și conștientă. Înainte de această vârstă, tatuajul este adesea perceput doar ca un moft sau o manifestare de moment. A subliniat, de asemenea, că tatuajul este un lux, nu o necesitate, iar decizia de a-l face trebuie tratată cu seriozitate. Iar ca sa citez cuvintele tatuatorului: „Doar pentru că cineva este tatuat nu înseamnă că este mai curajos, mai rebel sau mai special, suntem aceeași oameni indiferent ca ne-am mâzgălit sau nu. Nu-ți dă nici o putere tatuajul, te poate face doar mai simpatic sau mai simpatica”.

3.7 Tatuajele ca formă de camuflare a cicatricilor și semnelor din naștere

În prima parte a lucrării am analizat diversele contexte și roluri ale tatuajului. Ei bine, în aceasta parte vom analiza un alt rol al său, anume cel de camuflare a unor defecte cutanate. Exista nenumărați oameni cu cicatrici, arsuri, semne din naștere, care apelează la un tatuaj tocmai din acest motiv. Am discutat și acest subiect în cadrul interviului. Din experiența ambilor tatuatori există foarte mulți oameni cu semne de auto-vătămare (printre ei fiind și cei care au încercat să se sinucidă), arsuri foarte grave. Artista tatuatoare mi-a povestit despre numeroasele lucrări de acoperire a semnelor de autovătămare prin modele florale care

totodată, spune ea, pot fi privite și ca o regenerare a clientului. Un caz interesant de acoperire a semnului de naștere a fost la o domnișoară care avea o pată rotundă cu două alunițe înăuntru, pe care l-a personalizat prin tatuaj adăugând doi ochișori și niște urechiușe, reieșind un căpșor de purceluș simpatic.

Dar uluitor, am aflat că legislația s-a schimbat din 2024, iar acum nu mai este permis să tatueze pe astfel de leziuni. Citez spusele tatuatorului: „Din punctul meu de vedere este o mare greșeală, având în vedere că în multe cazuri semnele nu sunt atât de grave și pot fi acoperite fără probleme”. Cu toate acestea, autoritățile susțin că astfel de intervenții ar putea stimula diverse afecțiuni grave, precum cancerul.

Un caz întâlnit personal în cadrul interviurilor cu respondenții, este cel al unui băiat care mi-a povestit în cadrul interviului despre semnele de autovătămare făcute în adolescență, iar ca urmare a faptului că și-a dorit să ascundă aceste cicatrici, a apelat la tatuaje (figura 3.45 și 3.46)

3.8 Regretul și scoaterea unui tatuaj

Mulți oameni ajung, mai devreme sau mai târziu, să regrete un tatuaj. Unul din principalele obiective ale cercetării a fost să înțeleg acest fenomen și cauzele acestuia.

Discutând în cadrul interviurilor cu tatuatorii i-am întrebat despre acest aspect. Perspectiva primului tatuator este împărțită în doua puncte de vedere. „Principalul motiv de regret ar fi cele care nu au o poveste în spate, iar al doilea este ca nu mai are nicio legătură cu contextul actual. Un tatuaj făcut la 20–25 de ani s-ar putea să nu mai aibă nicio legătură cu persoana de la 35 de ani, mai ales dacă între timp și-a schimbat complet stilul de viață, domeniul profesional sau relația”. Acesta din urmă ar fi cel mai des întâlnit tip de regret pe care îl întâlnesc în cariera profesională.

Un caz ieșit din comun pe care l-au întâlnit în acest sens si pe care îl numesc „recordul” este cel al unei doamne care avea programat tatuajul în jurul orei 09:00, tatuajul fiind dedicat iubitului său cu care aceasta avea o relație de cinci ani. Iar mai apoi, în jurul orei 11 a aflat că acesta era căsătorit și avea două fetițe. Managerul și artistul tatuator mi-au spus

că într-un final cei doi au fost împreună, dar nu înainte ca doamna să-și acopere tatuajul. Aparent, din observațiile tatuatorului, există acest mit al celor care se tatuează, iar apoi se despart în primele 2-3 săptămâni. Lucru observat și la prietenii acestuia căsătoriți de 15-20 ani, care și-au făcut un tatuaj de cuplu, s-au despărțit, apoi l-au acoperit și s-au împăcat înapoi. Mit sau realitate, cert este că în decursul carierei a observat acest fenomen. De asemenea, și tatuatoarea mi-a povestit că evita tatuajele de cuplu, în special cu nume, preferând un model comun pentru ambii ca în eventualitatea despărțirii regretul să nu fie atât de pronunțat. Din punctul său de vedere principalul motiv al regretului ar fi acela că modelul nu a fost gândit foarte bine, sau tatuajul a fost făcut la impuls. Citez: „Sunt mulți oameni care văd un trend și îl fac pe loc, iar cu trecerea timpului realizează că nu a fost o idee foarte inspirată”, mi-a explicat ea. Aceasta mi-a povestit din experiența sa proprie despre cele trei tatuaje pe care și le scoate în prezent, și cum a ajuns să le regrete ,,asta după ce mi s-a dezvoltat lobul frontal” menționează ea. Citez: ,,Nu vreau ca nimeni să trăiască ce am trăit eu, am avut niște experiențe oribile și mi-am promis de când am pus prima oară acul pe piele artificială că oricine o să intre la mine și o să vrea să facă treabă cu mine, n-o să se simtă niciodată așa, de asta am creat un spațiu sigur și prietenos în care clienții mei să vină și să simtă confortabil cu ei înșiși, să nu aibă comentarii legate de corpul lor, să fie atinși într-un anumit mod, sau să fie forțați să-și tatueze ceva ce nu vor, așa cum a fost și in cazul meu. Mai ales dacă îți pui ceva permanent pe corpul tău, vreau sa îmi dau sută la sută pentru tine, asta ar trebui să fie o onoare ca omul te lasă sa faci artă pe corpul său și trebuie să-l tratezi ca atare, să te comporți într-un anumit fel. Iar daca știu ca nu pot face asta în ziua respectiva pentru că se ivește ceva, mai bine reprogramăm. Prefer sa fiu împăcată la sfârșitul zilei.” Aceasta mai afirmă că este foarte important să-ți alegi cu grijă tatuatorul, și să nu faci greșeala să mergi doar pentru că este mai ieftin, pentru că în mod automat cresc șansele să ai o experiență neplăcută”. Iar legat de vârsta, ideal din punctul sau de vedere ar fi după 25 de ani când ești mai „copt”.

Am mai discutat și despre procesul scoaterii cu laser care este unul foarte dureros, „practic îți arzi pielea”, și care se desfășoară în mai multe etape în dependență de complexitatea tatuajului. Am aflat cu această ocazie că cel mai rapid se scoate tușul negru și sunt șanse de sută la sută de eliminare.

În cadrul cercetării, am adresat celor 27 de participanți întrebări legate de posibile regrete în legătură cu fiecare tatuaj în parte. În total, au fost analizate 54 de tatuaje (vezi Tabelul 3.1), iar pe baza răspunsurilor oferite, am realizat o analiză privind prezența sau absența regretului, precum și cauzele principale ale acestuia.

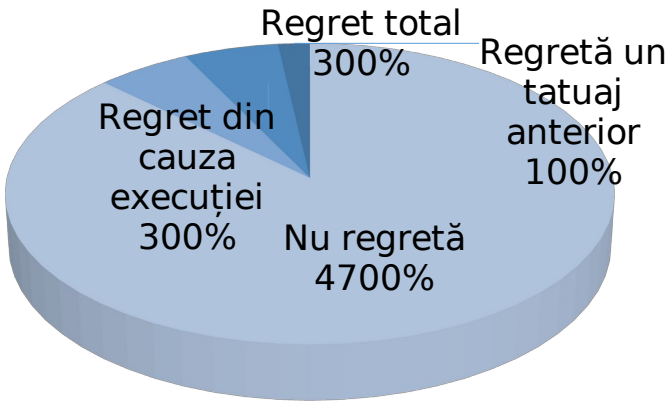

Din cele 54 de tatuaje analizate, 47 nu prezintă regret, 4 din acestea sunt regretate parțial din cauza execuției, 3 tatuaje prezintă regret total, iar unul a fost regretat in trecut, apoi acoperit.

Cauzele regretului total:

În primul caz (figura 3.5) tatuajul prezintă regret din cauza contextului din fosta relație.

În cel de-al doilea caz, respondentul prezintă regret total la ambele tatuaje (figurile 3.45 și 3.46) din cauza vârstei fragede la care au fost

executate. Citez: „Deși toți adulții din viața mea îmi spuneau că o sa regret dacă le fac atât de tânără, fiindcă stilul meu ar putea sa se mai schimbe în timp, am refuzat să cred asta, dar acum înțeleg și sper că în viitor să le scot cu laserul”.

3.9 Tatuajul ca practică recurentă. Dependența

Un alt aspect al tatuajelor este faptul că, pentru mulți, procesul nu se oprește la un singur tatuaj. Este o realitate tot mai des întâlnită că persoanele să revină din nou și din nou în saloanele de tatuaje, ceea ce ridică o întrebare importantă: este vorba despre o simplă preferință sau despre o formă de comportament compulsiv, o formă de dependență? Am discutat cu tatuatorii și acest fapt, iar punctul lor de vedere este că într-adevăr au observat acest aspect la unii din clienții lor. Citez: „Puțini oameni se opresc la primul tatuaj. Majoritatea revin sau merg la tatuatori pe alt stil. Cred ca motivul e că te vezi cu ceva frumos pe corp și parcă mai vrei. După ce termin un prim tatuaj aceștia îmi spun ca abia așteaptă sa ne vedem la următorul și că deja au idei. Dar întotdeauna le zic: ok, eu sunt aici, mă găsești, ia-ți timp, gândește-te foarte bine la ce model vrei, iar cel mai important: nu te grăbi!”.

3.10 Percepția societății asupra tatuajelor

După cum am descoperit în prima parte a lucrării, deși în unele culturi tatuajele aveau roluri sacre, magice sau identitare, în contextul civilizațiilor occidentale acestea nu au fost privite cu ochi buni, fiind asociate frecvent cu marginalitatea, crima, deviantă sau primitivismul. În special biserica vedea modificarea voită a corpului ca o încălcare a ordinii divine, ceea ce a dus la condamnarea tatuajului ca practică păgână sau demonică.

Acest fenomen care i-a din ce în ce mai mare amploare în societatea contemporană vorbește despre o schimbare a percepțiilor. Dar oare în ce măsură s-au schimbat percepțiile? Cum se simt priviți de societate și dacă se simt judecați, sau din contră, apreciați. Discutând cu tatuatorii despre percepția tatuajelor în societate aceștia mi-au spus că percepțiile s-au

schimbat considerabil. Daca în trecut erau criticați, catalogați drept pușcăriași sau stigmatizați, în prezent lucrurile stau altfel. Tatuajul a ajuns să fie văzut ca o formă de artă, citez: ,, Ne apreciază lumea, ne iubește lumea, nu trebuie să ne ascundem. Plus că am ajuns la un nivel în care poți sa mergi să te tatuezi în siguranță, sterilizat, autorizat, verificat, în parametri, așa cum ar trebui". Încă un lucru relevant din punct de vedere al perceptelor îl reprezintă zona geografică. Tatuatorul a menționat că în zona Moldovei oamenii sunt mai criticați pentru acest aspect decât dacă ne-am îndrepta spre vest.

CAPITOLUL IV: CONCLUZIILE CERCETĂRII

Capitolul de față reunește principalele rezultate obținute în urma cercetării, în raport cu obiectivele propuse. Prin intermediul interviurilor și al datelor colectate, am urmărit să înțelegerea subiectului atât din perspectiva persoanelor tatuate, cât și a artiștilor tatuatori.

Obiectivul 1. Analiza evoluției tatuajelor din trecut până în prezent a evidențiat o schimbare semnificativă în funcțiile și contextele acestora. Dacă în trecut tatuajele erau asociate cu rituri de trecere, apartenență la o comunitate, protecție spirituală sau semnificații religioase profunde, în prezent ele sunt adesea expresii individuale, estetice, sau chiar influențate de tendințele modei.

Obiectivul 2. Identificarea și interpretarea semnificațiilor atribuite tatuajelor de către subiecți a scos la iveală o gamă variată de motivații. De la simboluri afective și comemorative până la reprezentări legate de natură, animale, divinitate sau vise personale.

Obiectul 3. Investigarea măsurii în care persoanele tatuate atribuie semnificații a arătat că doar aproximativ 30%-40% dintre tatuaje au o încărcătură simbolică pentru purtători, conform atât datelor furnizate de artiștii tatuatori. Restul sunt alese pentru estetică sau influențate de tendințe.

Obiectul 4. Explorarea domeniului profesional și a subiectelor relevante din perspectiva artiștilor tatuatori a relevat

multiple aspecte: de la procesul de colaborare cu clientul, dileme etice și morale, reglementări legale, categorii de persoane pe categorii de vârstă, sex și ocupații profesionale.

Obiectivul 5. Analiza frecvenței și cauzelor regretului legat de tatuaje a demonstrat că, în ciuda naturii permanente a acestora, majoritatea respondenților nu prezintă regrete. Regretul, atunci când apare, este legat de contextul emoțional (foste relații), de decizii luate prea devreme sau de o execuție slabă. Totodată, au fost semnalate cazuri de acoperire a tatuajelor sau dorința de a le îndepărta prin proceduri cu laser.

Obiectivul 6. Evaluarea percepției sociale a scos în evidență o schimbare majoră de atitudine față de persoanele tatuate. Dacă în trecut acestea erau frecvent stigmatizate, în prezent tatuajele sunt din ce în ce mai acceptate, considerate forme de exprimare artistică. Cu toate acestea, anumite diferențe de percepție persistă în funcție de regiune, vârstă sau context cultural.

4 Bibliografia

Academia.edu. Primitivismul în tatuajul contemporan şi Body Art. https://www.academia.edu/3808965/Primitivismul_%C3%AEn_tatuajul_contemporan_%C5%9Fi_Body_Art

Atkinson, M. (2003). *Tattooed: The sociogenesis of a body art*. University of Toronto Press.

Baldaev, D. (2003). *Russian Criminal Tattoo Encyclopedia. Volume I*. FUEL Publishing.

Biblia. Leviticul 19:28.

Blumer, H. (1969). *Symbolic interactionism: Perspective and method*. University of California Press.

Bowlby, J. (1988). *A secure base: Parent-child attachment and healthy human development*. Basic Books.

Brown, D. (2009). *Simbolul pierdut*. Rao. pag. 22

Caplan, J. (2000). *Written on the body: The tattoo in European and American history*. Princeton University Press.

Cook, J. (1893). *Captain Cook's journal during his first voyage round the world made in H.M. Bark "Endeavour"*. https://www.gutenberg.org/files/8106/8106-h/8106-h.htm

DeMello, M. (2000). *Bodies of inscription: A cultural history of the modern tattoo community*. Duke University Press.

DeMello, M. (2014). *Inked: Tattoos and body art around the world*.

Ebrey, P. B. (2009). *The Cambridge illustrated history of China*. Cambridge University Press.

Eliade, M. (1998). *Tratat de istorie a religiilor* (ediția a II-a). Editura Științifică și Enciclopedică.

Eliade, M. (2004). *Șamanism și tehnici arhaice ale extazului*. Editura Humanitas.

Fleckinger, A. (2000). *The Iceman*. South Tyrol Museum of Archaeology. https://www.iceman.it/en/the-mummy/#death

Fowler, B. (2000). *Iceman: Uncovering the life and times of a prehistoric man found in an Alpine glacier*. University of Chicago Press.

Gell, A. (1993). *Wrapping in images: Tattooing in Polynesia*. Clarendon Press.

Gilbert, S. (2000). *Tattoo history: A source book*. Juno Books.

Goffman, E. (1963). *Stigma: Notes on the Management of Spoiled Identity*. Prentice-Hall. https://soc331.files.wordpress.com/2011/08/stigma_1.pdf

Histora. *Istoria tatuajului, de la omul ghețurilor la vedetele de la Hollywood*. https://historia.ro/sectiune/general/istoria-tatuajului-de-la-omul-gheturilor-la-584816.html

Ibn Fadlan. (2012). *Ibn Fadlan and the land of darkness: Arab travellers in the Far North*. Penguin Classics. https://archive.org/details/ibnfadlanlandofd0000ibnf

IMDb. (n.d.). *Prison Break (TV Series 2005–2017)*. https://www.imdb.com/title/tt0455275/

IMDb. (n.d.). *The Girl with the Dragon Tattoo (2009)*. https://www.imdb.com/title/tt1568346/

IMDb. (n.d.). *Tattoo (2002)*. https://www.imdb.com/title/tt0313021/

IMDb. (n.d.). *Ink Master (TV Series 2012–2022)*. https://www.imdb.com/title/tt2204909/

IMDb. (n.d.). *Marked (2009)*. https://www.imdb.com/title/tt1434745/

IMDb. (n.d.). *Tattoo Age (2011–2013)*. https://www.imdb.com/title/tt2094268/

IMDb. (n.d.). *Just Tattoo of Us (2017–2020)*. https://www.imdb.com/title/tt6803740/

IMDb. (n.d.). *Skindecision: Before and After (2020)*. https://www.imdb.com/title/tt12621090/

Jones, C. P. (1987). *Stigma: Tattooing and branding in Greco-Roman antiquity*.

Keene, D. (2002). *Emperor of Japan: Meiji and His World, 1852–1912*. Columbia University Press.

Krutak, L. (2007). *The tattooing arts of tribal women*. Bennett & Bloom.

Krutak, L. (2014). *Spiritual Skin: Magical Tattoos and Scarification*. Edition Reuss.

Kvachkov, V. V. (1993). *Russian criminal tattoo encyclopaedia*. Fuel Publishing.

Mead, G. H. (1934). *Mind, self and society*. University of Chicago Press.

Pace, A. (2011). *Pilgrimage tattoos in Jerusalem: A Christian rite of passage*. *Anthropology Today*, pag. 22–24.

Painful Pleasures. *The fascinating history of tattoos: A complete timeline*. https://www.painfulpleasures.com/community/blog/tattoo/the-fascinating-history-of-tattoos-a-complete-timeline/

Rediker, M. (2004). *Villains of all nations: Atlantic pirates in the golden age*. Beacon Press.

Rubin, A. (1988). *Tattoos of the floating world: The traditional art of Japanese tattoo*. Abbeville Press.

Rubin, A. (1995). *The illustrated history of body adornment*. Universe Publishing.

Savic, M. (2018). *Sicanje: Traditional Christian tattooing in the Balkans*. *Journal of Balkan Ethnology*, pag. 105–119.

Smith, J. D. (2015). *Freaks and geeks: Sideshow performers and tattooed attractions in American culture*. University Press.

Stevenson, R. L. (1883/2020). *Insula comorii* (trad. Nume Traducător). Editura Humanitas.

Tajfel, H. (1978). *Differentiation between social groups: Studies in the social psychology of intergroup relations*. Academic Press.

Turner, J. C. (1982). *Social psychology of intergroup relations*. *Annual Review of Psychology*, 33, 1–39.

Van Dinter, M. H. (2005). *The world of tattoo: An illustrated history*. KIT Publishers.

Van Gennep, A. (1909). *Les rites de passage*. Paris: Nourry.

Vegetius. (2001). *Epitoma rei militaris* (N. P. Milner, Trans.). Liverpool University Press.

Vice. *Enciclopedia vizuală a tatuajelor rusești din închisoare*. https://www.vice.com/ro/article/enciclopedia-vizuala-a-tatuajelor-rusesti-din-inchisoare-114/

Walker, R. G. *The art of ancient Egyptian tattooing*. *The Journal of Egyptian Archaeology*. https://arce.org/resource/tattooing-ancient-egypt/

5 Anexa

Ghidul de interviu (artiști tatuatori)

1. Cum a început cariera dvs. de tatuator? Când ați descoperit pasiunea pentru tatuaje?
2. Vă amintiți primul tatuaj făcut? Cum a fost experiența? Ce emoții ați avut?
3. Aveți un stil anume sau experimentați diferite tehnici?
4. Ce stiluri sau tehnici de tatuaj sunt la mare căutare în prezent?
5. Cum are loc procesul și colaborarea cu clientul? Acesta poate veni cu un model pregătit, dar cum lucrați la crearea design-ului?
6. Care sunt cele mai mari provocări pe care le întâlniți?
7. Ce povești ați auzit în salonul de tatuaj și ce cazuri v-au rămas în minte?
8. Care este legătura tatuajelor cu persoanele dragi, amintiri, prieteni, momente marcante din viață, animăluțe, credințe și valori?
9. Din experiența dvs., care sunt cele mai folosite simboluri?
10. Cât de des auziți că oameni regretă anumite tatuaje?
11. Ați avut cazuri în care cineva și-a acoperit printr-un tatuaj semne din naștere/arsuri?
12. Aș vrea să înțeleg cât de des oamenii își fac un tatuaj pur estetic, fără o semnificație.
13. Ce categorii de oameni sunt mai inclinați să-și facă un tatuaj? Ex: categorii de vârstă, sex, religie, activitate profesională, stiluri de viață.
14. Care este preponderența femeilor și a bărbaților în salon?
15. De ce unii aleg tatuaje mari, ostentative, în timp ce alții zone ascunse și tatuaje mici?
16. Cum s-au schimbat în timp preferințele clienților între tatuaje color și cele realizate doar cu cerneală neagră?

Ghidul de interviu (subiecți)

1. Ce semnificație are tatuajul/tatuajele tale pentru tine? Ce poveste ascunde în spate?
2. Ai simțit vreodată că ai fost judecat/ă pentru faptul că ai tatuaje?
3. Regreți vreun tatuaj făcut?